

KATI ATIK TOPLAYICILARININ EYLEMLERİNİN HIRSIZLIK SUÇU BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Nurullah KANTARCI*

ÖZ

Sahibi tarafından çöpe atılan bir eşyanın üçüncü bir kişi tarafından alınması ceza hukukunun ilgi alanına girmeyecektir. Zira bu durumda ortada sahihsiz bir eşya bulunmaktadır ve sahihsiz eşyanın alınması herhangi bir suç teşkil etmeyecektir. Ancak sahibinin geri dönüşüm amacıyla geri dönüşüm kutularına veya kilitli konteynlara attığı eşyalar bakımından durum farklı olacaktır. Bu ihtimalde eşyanın sahibi mülkiyeti belediyelere veya yetkili şirketlere terk iradesiyle hareket etmektedir. Dolayısıyla ortada sahihsiz bir eşya bulunmamaktadır. Katı atık toplayıcılarının veya üçüncü kişilerin geri dönüşüm kutularına atılmış olan bu gibi eşyaları almaları durumunda hırsızlık suçu oluşacaktır. Ancak haksızlık içeriği oldukça az olan bu eylemler sebebiyle bir cezalandırma ihtiyacı ortaya çıkmayacaktır. Çalışmamızda katı atık toplayıcılarının eylemleri hırsızlık suçu bakımından değerlendirilmiş ve bu eylemlerin gerektiğinde cezalandırılma alanı dışında bırakılabilmesi için çözüm önerileri ileri sürülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Hırsızlık, malın değerinin azlığı, son çare olma ilkesi, geri dönüşüm, katı atık toplayıcıları.

---

* Arş. Gör. Dr., Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, E-Mail: nurkan038@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6555-5603.

Makalenin Gönderim Tarihi : 02.12.2022.

Makalenin Kabul Tarihi : 10.06.2023.

EVALUATION OF THE ACTIONS OF SOLID WASTE COLLECTORS IN TERMS OF THE CRIME OF THEFT

ABSTRACT

The taking of an item discarded by its owner by a third party shall not be within the scope of criminal law. Because in this case, there is an unclaimed property, and taking the unclaimed property will not constitute any offence. However, the situation will be different for items that the owner throws into recycling bins or locked containers for recycling. In this case, the owner of the goods acts intending to leave the ownership to the municipalities or authorized companies. Therefore, there is no unclaimed property. A theft offence will occur if solid waste collectors or third parties take such items that have been thrown into recycling bins. However, the need for punishment will not arise due to these acts, which have a very low content of injustice. In our study, the actions of solid waste collectors are evaluated in terms of the offence of theft, and solutions are proposed to exclude these actions from the scope of punishment when necessary.

Keywords: Theft, lowness of the value of goods, ultima ratio, recycling, solid waste collectors.

I. GİRİŞ

Katı atıkların ve geri dönüşümü mümkün olan sair eşyaların sahibi tarafından atılması ve katı atık toplayıcılarının ya da üçüncü bir kişinin bu eşyaları alması, bazı ihtimallerde ceza hukukunun ilgi alanına girebilmektedir¹. Sahibi tarafından çöpe atılmış bir eşyanın, üçüncü bir

---

¹ 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 2. maddesinde "atık; herhangi bir faaliyet sonucunda oluşan, çevreye atılan veya bırakılan her türlü maddeyi; katı atık: üreticisi tarafından atılmak istenen ve toplumun huzuru ile özellikle çevrenin korunması bakımından, düzenli bir şekilde bertaraf edilmesi gereken katı atık maddeleri; evsel katı atık; "tehlikeli ve zararlı atık kapsamına girmeyen konut, sanayi, işyeri, piknik alanları gibi yerlerden gelen katı atıkları ifade eder" şeklinde tanımlanmıştır. 14.03.1991 tarih ve 20814 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olan Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'nin 3. maddesinde katı atık; "üreticisi tarafından atılmak istenen ve toplumun huzuru ile özellikle çevrenin korunması bakımından, düzenli bir şekilde bertaraf edilmesi gereken katı maddeleri ve arıtma çamurunu,(iri katı atık, evsel katı atık, bu Yönetmelikte "katı atık" olarak

kişi tarafından alınması ceza hukuku bakımından genellikle bir problem arz etmeyecektir². Zira bu ihtimalde, malın sahibi olan kişi mülkiyeti terk iradesiyle hareket etmektedir ve ortada sahipsiz bir eşya bulunmaktadır³. Ancak malın sahibinin mülkiyeti üçüncü bir kişi, şirket veya kurum lehine terk iradesiyle hareket ettiği ihtimalde durum biraz daha farklıdır. Belediyenin veya yetkili bir şirketin⁴ geri dönüşüm amacıyla koymuş olduğu kâğıt, plastik, cam toplama kutularının içinde bulunan eşyanın alınması; yine belediye tarafından ihtiyaç sahiplerine ulaştırmak amacıyla

---

anılmaktadır.) ifade eder.” şeklinde tanımlanmış idi. 02.04.2015 tarih ve 29314 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve önceki yönetmeliği ilga eden Atık Yönetimi Yönetmeliği'nin m. 4/1-d hükmünde ise atık; “üreticisi veya fiilen elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişi tarafından çevreye atılan veya bırakılan ya da atılması zorunlu olan herhangi bir madde veya materyali ifade eder.” şeklinde tanımlanmıştır. Aynı yönetmeliğin Ek-4 listesinde ise atık listesine yer verilmiştir. Bkz. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150402-2.htm>. E.T: 23.01.2023. Yine 12.07.2019 tarih 30829 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sıfır Atık Yönetmeliği'nin 4/1-a hükmünde de atık ile ilgili aynı tanıma yer verilmiştir. Bkz. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/07/20190712-9.htm>. E.T: 23.01.2023. Görüldüğü gibi mevzuatta atıklara ilişkin birçok farklı tanım bulunmaktadır. Biz çalışmamızın bütününde kâğıt, plastik, cam, metal, pil, hurda eşya gibi atıkların tamamını kapsayacak şekilde “katı atık” ifadesini tercih etmiş bulunmaktayız.

² Örneğin eski tarihli bir olayda, Fransa’da bir belediye, çöplerin kaldırılması ve bunlardan faydalanılması hakkını bir kişiye ihale etmiş ve bu durumda üçüncü bir kimse tarafından çöplerin alınmasının hırsızlık suçunu oluşturup oluşturmayacağı tartışılmıştır. Fransız Yargıtay’ı, ihale sözleşmesinin çöplerin mülkiyetini devretmediğini, yalnızca bunların kaldırılma yetkisinin devredildiğini belirterek hırsızlık suçunun oluşmayacağı yönünde karar vermiştir. Aktaran: DÖNMEZER, Sulhi, Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 12. Bası, İstanbul 1984, s. 300.

³ ÖZBEK, Veli Özer/DOĞAN, Koray/BACAKSIZ, Pınar, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 17. Baskı, Ankara 2022, s. 626; YILDIZ, Ali Kemal, Hırsızlık, Özel Ceza Hukuku, Cilt IV, Malvarlığına Karşı Suçlar, İstanbul 2018, s. 22.

⁴ 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 7/i. ve 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 15/g maddesine göre belediyeler, katı atıkların toplanması ve geri dönüşümü işini kendileri yapabileceği gibi bu işi yetkilendirdiği başka kimselere de yaptırabileceklerdir. Yine Atık Yönetimi Yönetmeliği’nin 8. maddesinde de belediyelerin bu hususta yetki devri yapabilecekleri vurgulanmıştır.

oluşturulan ve kilitli tutulan kıyafet kutularına atılmış olan kıyafetlerin alınması, geri dönüşüm için kilitli konteynirlara atılan organik atıkların (biomüll) alınması gibi örneklerde hırsızlık suçunun oluşup oluşmayacağı ayrıca tartışılmalıdır. Bilindiği üzere TCK'nın 141. maddesi gereğince, zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak amacıyla bulunduğu yerden alan kimse hırsızlık suçu sebebiyle sorumlu tutulacaktır. Yukarıda verilen örneklerde hırsızlık suçunun oluşup oluşmayacağı ise alınan eşyanın sahipli bir eşya olup olmadığı sorusuna verilecek cevaba göre belirlenecektir. Zira söz konusunu eşyanın sahipli olduğu sonucuna varılırsa bu durumda hırsızlık suçu tipik olacaktır. Bunun yanında verilen örneklerde yer alan eşyanın hırsızlık suçunun konusunu oluşturup oluşturmayacağı da ceza hukuku bakımından ayrı bir tartışma konusudur. Bu tartışmalarının detaylarına aşağıda yer verilecektir. İfade etmek isteriz ki Türk doktrininde ve yargı uygulamalarında yukarıda açıklanan minvalde bir tartışma yeterince yapılmış değildir. Alman hukukunda ise bu tarz durumlarda hırsızlık suçunun oluşup oluşmayacağı ve bu durumlarda cezaya layık bir eylemin söz konusu olup olmayacağı tartışılmaktadır. Almanya'da Bayern Yüksek Eyalet Mahkemesi (Bayerische Oberste Landesgericht), yakın zamanda vermiş olduğu bir kararında benzer bir durumda hırsızlık suçunun oluşacağına karar vermiştir⁵. Karara konu olayda failler, bir süpermarket tarafından imha ve geri dönüşüm amacıyla kilitli atık gıda konteynirine atılan ve geri dönüşüm şirketi tarafından alınarak imha edilmesi gereken gıda maddelerini almışlardır. Yine Hamm Yüksek Eyalet Mahkemesi'nin kararına konu olmuş olan bir olayda, fail, bir bankanın imha edilmesi amacıyla atık kutusuna attığı banka kartını (EC-Karte) kutudan alarak, kart ile harcama yapmış ve Yüksek Mahkeme olayda hırsızlık suçunun

---

⁵ BayObLG, Beschl. v. 2.10.2019–206 StRR 1013/19 und 206 StRR 1015/19. NStZ-RR 2020, 104. Bu karar anayasa şikâyeti (Verfassungsbeschwerde) yoluyla Alman Anayasa Mahkemesi'nin önüne kadar götürülmüş fakat Anayasa Mahkemesi, yerel mahkemelerinin yorumunun anayasal çerçevede kaldığını belirterek bu hususta karar vermemiştir. (BVerfG (3. Kammer des Zweiten Senats), Beschluss vom 5.8.2020 – 2 BvR 1985/19, 2 BvR 1986/19). Söz konusu karar ve değerlendirmesi için bkz. HOVEN, Elisa, “Verfassungskonforme strafgerichtliche Verurteilung wegen Containers”, NJW 2020, s. 2953-2956.

oluşturduğuna hükmetmiştir⁶. Örnek olarak verilen kararların gerekçelerine aşağıda değinilecektir. Çalışmamızda, bu gibi örneklerde hırsızlık suçunun unsurlarını oluşturan “başkasına ait taşınır bir malın” mevcut olup olmadığı, çöp veya katı atık olarak değerlendirilebilecek eşyanın hırsızlık suçunun konusunu oluşturup oluşturamayacağı, failerin hata hükümlerin faydalanıp faydalanamayacağı, gerçekleştirilen eylemlerin cezaya layık olup olmadığı gibi sorulara cevap aranacaktır.

II. KATI ATIKLARIN HIRSIZLIK SUÇUNUN KONUSU OLUP OLAMAYACAKLARI SORUNU

Hırsızlık suçunun konusunu başkasına ait taşınır bir mal oluşturmaktadır. Bir şeyin hukuki anlamda “mal” veya “eşya” kabul edilebilmesi için bir takım özelliklere sahip olması gerekmektedir. Doktrinde eşyanın unsurları, maddi bir varlığı olma, üzerinde hâkimiyet kurulabilme, insan dışı olma, sınırlandırılabilme, ekonomik bir değere sahip olma şeklinde tespit edilmektedir⁷. Ancak eşyanın ekonomik bir değere sahip olmasının gerekip gerekmediği tartışmalıdır. Bu sebeple boş bir plastik şişe, kâğıt veya karton parçası, içi boşalmış bir pil, çürük bir elma gibi ekonomik bir değeri olmayan veya çok az bir değere sahip olan şeylerin hırsızlık suçunun konusunu oluşturup oluşturmayacağı da tartışmalı hale gelmektedir. Doktrinde bazı yazarlara göre, hiçbir ekonomik değer taşımayan veya önemsenmeyecek kadar az bir değere sahip olan şeyler hırsızlık suçunun konusu oluşturamayacaktır⁸. Bazı

⁶ OLG Hamm, Beschluss vom 10. 2. 2011 - III 3 RVs 103/10. JuS 2011, s. 755-757.

⁷ Eşyanın unsurları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. AKSOY DURSUN, Sanem, Eşya Kavramı, İstanbul 2012, s. 24-37. İfade etmek gerekir ki bazı yazarlar, “ekonomik bir değere sahip olma” unsurlarını bir unsur olarak görmemektedirler. Bu yönde bkz. ÜNAL, Mehmet/BAŞPINAR, Veysel, Şekli Eşya Hukuku, 9. Baskı, Ankara 2017, s. 27.

⁸ ÖNDER, Ayhan, Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, İstanbul 1994, s. 288, 289; HAFIZOĞULLARI, Zeki/ÖZEN, Muharrem, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler -Kişilere Karşı Suçlar-, 4. Baskı, Ankara 2015, s. 303 ve s. 324; CENTEL, Nur/ZAFER, Hamide/ÇAKMUT, Özlem, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, Cilt: 1, 3. Bası, İstanbul 2016, s. 298. Ancak bu görüşte ismi anılan yazarlar, ekonomik bir değeri olmayan fakat manevi bir değere sahip olan şeylerin de hırsızlık suçunun konusunu oluşturabileceğini belirtmektedirler. Yıldız, eşyanın hiçbir ekonomik değerinin olmaması ile çok az bir değere sahip olması

yazarlar ise ekonomik bir değeri olmayan veya çok az olan şeylerin de eşya kavramına girdiğini ve hırsızlık suçunun konusunu oluşturabileceğini ifade etmektedirler⁹. Bu yazarlara göre malvarlığına dâhil olan bir eşyanın alınması, malik veya zilyedin o eşya üzerindeki tasarruf yetkisini ihlal ettiğinden, söz konusu eşya ekonomik bir değer taşımasa da hırsızlık suçu oluşabilecektir¹⁰. Zira hırsızlık suçuyla mülkiyetin şekli pozisyonu korunmaktadır¹¹. Alman doktrininde de baskın görüş, hırsızlık suçunun konusu eşyanın ekonomik bir değere sahip olmasının zorunlu olmadığı yönündedir¹². Bunun yanında Alman

---

arasında fark olduğuna işaret etmektedir. Yazara göre, mektup, çek yaprağı gibi eşyanın çok az da olsa ekonomik bir değeri vardır ve bu gibi nesnelere hırsızlık suçunun konusunu oluşturabilecektir. YILDIZ, s. 24.

- ⁹ KOCA, Mahmut/ÜZÜLMEZ, İlhan, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 8. Baskı, Ankara 2022, s. 684; ARTUK, Mehmet Emin/GÖKÇEN, Ahmet/ALŞAHİN, Mehmet Emin/ÇAKIR, Kerim, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 20. Baskı, Ankara 2022, s. 569. TEZCAN, Durmuş/ERDEM, Mustafa Ruhan/ÖNOK, Rifat Murat, Ceza Özel Hukuku, 20. Baskı, Ankara 2022, s. 740, 741; DÖNMEZER, s. 292. *Özbek/Doğan/Bacaksız*, hırsızlık suçunun konusu olan malın bir değere sahip olmasının gerektiğini, ancak bu değer ekonomik bir değer olmasının zorunlu olmadığını ifade etmektedirler. Yazarlara göre, maddi değeri olmayıp, manevi değere sahip olan şeyler de hırsızlık suçunun konusu oluşturabilecektir. Bkz. ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, Özel Hükümler, s. 623.
- ¹⁰ Doktrinde, TCK'da hırsızlık suçunun düzenlendiği bölüm başlığının "malvarlığına karşı suçlar" olduğu; malvarlığının, mülkiyetten daha geniş bir anlama sahip olduğu ve bu sebeple ekonomik değer taşımayan nesnelere de malvarlığına dâhil olacağı ifade edilmektedir. Bkz. ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, Özel Hükümler, s. 619.
- ¹¹ BOSCH, Nikolaus, in: Schönke/Schröder Strafgesetzbuch Kommentar, 30. Auflage, 2019, §242, kn. 3 KREY, Volker/HELLMANN, Uwe/HEINRICH, Manfred, Strafrecht Besonderer Teil, Band 2 – Vermögensdelikte, 16. Auflage, Stuttgart 2012, kn. 1.
- ¹² SCHMITZ, Roland, in: Münchener Kommentar zum StGB, Band IV, 4. Auflage, München 2021, §242, kn. 10; WITTIG, Petra, in: Beck'scher Kommentar StGB v. Heintschel-Heinegg, 55. Edition, 2022, §242, kn. 3; KINDHÄUSER, Urs, in: Nomos Kommentar Strafgesetzbuch, 5. Auflage, Baden-Baden 2017, §242, kn. 11; SS-BOSCH, §242, kn. 4. MITSCH, Wolfgang, Strafrecht Besonderer Teil 2 -Vermögensdelikte, 3. Auflage, Heidelberg 2014, s. 11; EISELE, Jörg, Strafrecht Besonderer Teil 2, 2. Auflage, Stuttgart 2012, kn. 3. KREY/HELLMANN/HEINRICH, kn. 1.

doktrinindeki bazı yazarlara göre, ne maddi ne de manevi bir değere sahip olmayan eşya, hırsızlık suçunun konusunu oluşturamayacaktır¹³.

Yargıtay vermiş olduğu bazı kararlarında hırsızlık suçunun konusunun ekonomik bir değere sahip olması gerektiğine hükmetmektedir¹⁴. Ancak bazı kararlarında ise ekonomik açıdan değersiz sayılabilecek nitelikteki şeylerin hırsızlık suçunun konusunu oluşturabileceğine hükmetmiştir¹⁵.

Kanaatimizce hırsızlık suçunun konusu eşyanın maddi bir değer taşınması zorunlu değildir. Örneğin, manevi değere sahip bir mektubun çalınması da hırsızlık suçunu oluşturabilecektir¹⁶. Bize göre, maddi veya manevi bir değere sahip olmayan şeyler de hırsızlık suçunun konusunun

¹³ SS-BOSCH, §242, kn. 7; JAHN, Matthias, “Containern als Diebstahl –Zur Strafbarkeit wegen Diebstahls durch das Entwenden von Entsorgten Lebensmitteln”, JuS 2020, s. 85; SCHIEMANN, Anja, “Containern“ – Strafbar aber nicht strafwürdig?”, KriPoZ 4, 2019, s. 232. Yazar bu gibi durumlarda “ultima ratio” ilkesi gereğince cezalandırma ihtiyacının bulunmadığı görüşündedir.

¹⁴ “...Sanığın müştekinin doktor odasından reçete çaldığı somut olayda, çalınan reçetenin ekonomik değeri bulunmadığından unsurları itibarıyla oluşmayan hırsızlık suçundan beraat kararı verilmesi gerekirken yazılı şekilde mahkûmiyet kararı verilmesi...” Yar. 2. CD., E: 2020/26684, K: 2022/3002, T: 23.02.2022. “...Tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde, inha edilmesi gereken ve ekonomik değeri bulunmayan hayvan etinin hırsızlık suçunun konusu olamayacağı ancak kusurunun gizlenerek satılması halinde dolandırıcılık suçunun oluşacağı...” Yar. 13. CD., E: 2017/4762, K: 2018/13553, T: 09.10.2018. “...suça konu mazotun kurum açısından ekonomik bir değeri olmayan, atık niteliğinde ve çevreye zarar vermemesi için atılmayıp bekletilen bir malzeme olduğu, dolayısıyla ekonomik değerinin bulunmaması sebebiyle hırsızlık suçunun konusunu oluşturmayacağı kabulü yerine yazılı şekilde mahkûmiyet kararı verilmesi...” Yar. 17. CD., E: 2015/26728, K: 2015/11126, T: 15.12.2015. Kararlar için bkz. www.legalbank.net. E.T: 06.01.2023.

¹⁵ “...Sanığın, suç arkadaşıyla birlikte, katılanın evinin bahçesindeki birkaç adet boş plastik şişe ve teneke kutuyu çaldığının kabul edilip anlaşılması ve sanığın kastının yalnızca bu malzemelere yönelik olması karşısında; sanık hakkında 5237 sayılı TCK'nın 145. maddesinin uygulanıp uygulanmayacağı tartışılması gerektiğinin gözetilmemesi...” Yar. 6. CD., E: 2012/1327, K: 2014/12249, T:12.06.2014. Karar için bkz. www.legalbank.net. E.T: 05.01.2023.

¹⁶ ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, Özel Hükümler, s. 623.

dışında tutulmamalıdır¹⁷. Aksinin kabulü halinde malikin eşya üzerinde tasarrufta bulunma hakkı kısıtlanmış olacaktır. Bunun yanında toplu olarak düşünüldüğünde çöplerin de bir ekonomik değerinin olduğu rahatlıkla söylenebilecektir. Zira örneğin, evsel atıkların geri dönüşümü suretiyle enerji ya da gübre (kompost); plastik, cam, kâğıt, metal gibi şeylerin geri dönüşümüyle de ikincil hammadde elde edilebilmektedir¹⁸.

III. KATI ATIKLARIN HIRSIZLIK SUÇUNUN UNSURU OLAN “BAŞKASINA AİT OLMA” UNSURU BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bilindiği üzere hırsızlık suçunun oluşabilmesi için zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malın alınması gerekmektedir. Sahipsiz eşya hırsızlık suçunun konusunu oluşturamayacaktır¹⁹. Sahipsiz eşya, baştan beri herhangi bir kimsenin mülkiyetinde olmayan ya da sahibinin mülkiyetini terk ettiği eşya olarak tanımlanabilir²⁰. Bu anlamda mülkiyeti terkin feragat iradesiyle, kesin ve kayıtsız olması gerekmektedir²¹. Bir eşyanın sahipli olup olmadığı normatif bir unsur olup; medeni hukuk kurallarına göre tespit edilecektir. Çalışma konumuz bakımından çöp, geri dönüşüm kutuları, gıda konteynırları gibi yerlere sahibi tarafından atılan eşyanın sahipli bir eşya olup olmadığına tespiti önem arz etmektedir. Zira bu şeylerin sahipsiz mal olarak nitelendirilmesi durumunda hırsızlık suçu oluşmayacak; sahipli olarak nitelendirilmesi durumunda ise hırsızlık suçu tipik olacaktır. Bu gibi durumlarda malın sahibinin mülkiyeti ve zilyetliği terk etme iradesinin olup olmadığı ya da üçüncü bir kişinin lehine terk iradesinin olup olmadığı ise her bir somut olayın özelliğine bakılarak tespit edilmelidir²².

¹⁷ Aynı yönde bkz. NK-KINDHÄUSER, §242, kn. 11.

¹⁸ KILINÇ, İsmail, “Çöp, Geri Dönüşüm ve Hukuk”, Ankara Barosu Dergisi, 2014/2, s. 473, 474.

¹⁹ ARTUK/GÖKÇEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, s. 570; ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, Özel Hükümler, s. 626; KOCA/ÜZÜLMEZ, Özel Hükümler, s. 687; YILDIZ, s. 22; MITSCH, s. 7.

²⁰ MüKo-SCHMITZ, §242, kn. 34; BeckOK-WITTIG, §242, kn. 9; NK-KINDHÄUSER, §242, kn. 21, 22; SS-BOSCH, §242, kn. 15; EISELE, kn. 23.

²¹ NK-KINDHÄUSER, §242, kn. 22; TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 745; ARTUK/GÖKÇEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, s. 570.

²² JAHN, Containern, s. 87.

Almanya’da yargı kararına konu olmuş olan olayda, bir ressam, yapmış olduğu taslak resimleri, kâğıtların toplandığı geri dönüşüm kutusuna atmış ve bu resimleri de üçüncü bir kişi almıştır. Ravensburg Eyalet Mahkemesi, bu olayda sahipsiz bir eşyadan söz edilemeyeceğini; ressamın, mülkiyeti geri dönüşüm amacıyla geri dönüşümü yapacak olan kuruluşa terk ettiğini, herhangi bir üçüncü kişinin alabilmesi için terk etmediğini ifade ederek, failin cezalandırılması gerektiğine hükmetmiştir²³. Yüksek Mahkemeye göre, burada ressamın amacı, resimlerinin herhangi bir şekilde dolaşıma girmesi değil, imha edilmesi ve geri dönüştürülmesidir.

Yine yukarıda da değinmiş olduğumuz üzere Almanya’da bir süpermarketin, geri dönüşüm amacıyla kilitli konteynıra atmış olduğu, atık gıdaları alan kişinin eyleminin hırsızlık suçunu oluşturacağı kabul edilmiştir²⁴. Somut olayda market konteynırı kamuya açık alanda bulunmamakta ve kilitli tutulmaktadır. Bayern Yüksek Eyalet Mahkemesi’nin kararına göre, böyle bir olayda malın sahibi olan kişi, atık gıdaların mülkiyetini yalnızca geri dönüşüm maksadıyla, bu işi yapacak olan şirket lehine terk etmiştir ve burada sahipsiz bir maldan söz edilebilmesi mümkün değildir²⁵. Zira mülk sahibi, gıdaları üçüncü bir kişinin alabilmesi amacıyla terk etmemiştir. Hak sahibinin, belirli bir kişi lehine terk iradesiyle hareket ettiği bu tarz örneklerde sahipsiz bir maldan söz edilebilmesi mümkün değildir²⁶. Ancak gıdaların imha edilmesi

---

²³ LG Ravensburg, Urteil vom 03. 07. 1987 - 3 S 121/87, NJW 1987, s. 3142, 3143.

²⁴ Karar ve değerlendirmesi için bkz. BODE, Lorenz, “Strafbarkeit des sog. Containerns”, NStZ-RR 2020, 104-106. Kararda Yüksek Mahkeme, değeri oldukça az olan şeylerin hırsızlık suçuna konu olup olamayacağına ilişkin bir değerlendirmede bulunmamıştır. Bkz. JAHN, Containern, s. 86.

²⁵ MüKo-SCHMITZ, §242, kn. 35; JAHN, Containern, s. 86.

²⁶ NK-KINDHÄUSER, §242, kn. 22; SS-BOSCH, §242, kn. 17, 18. Doktrinde *Jäger* ise mal sahibinin, malın imha edilmesi bakımından somut bir ilgisinin söz konusu olmadığı olaylarda mülkiyeti terk iradesinin var olduğunu ve sahipsiz bir eşyanın söz konusu olacağını ifade etmektedir. Yazara göre, örneğin bir aşk mektubunu imha edilmesi amacıyla geri dönüşüm kutusuna atmış olan kişi, bunun üçüncü kişilerin eline geçmemesini amaçlamaktadır ve eşyanın imhası bakımından somut bir beklentisi söz konusudur. Ancak buna karşın bir şirketin alması maksadıyla olsa dahi, gıdaların geri dönüşüm için konteynırlara atılmaları durumunda artık mülkiyeti terk iradesinin mevcut olduğu kabul edilmelidir. Ancak yazar, konteynırın kilitli tutulduğu durumlarda bir mülkiyeti terk

amacıyla kamuya açık ve ulaşılabilir bir çöpe veya konteynıra atılmış olması ihtimali farklı değerlendirilmeli; bu durumda mal sahibinin mülkiyeti terk iradesiyle hareket ettiği kabul edilmelidir. Dolayısıyla bu ihtimalde üçüncü bir kişi bu atık gıdaları çöpten almış olsa dahi, sahipsiz bir mal söz konusu olduğundan hırsızlık suçu oluşmayacaktır²⁷. Hamm Yüksek Eyalet Mahkemesi de vermiş olduğu bir kararında Bayern Yüksek Eyalet Mahkemesi ile benzer gerekçelerle, geri dönüşüm amacıyla geri dönüşüm kutusuna atılan banka kartının üçüncü bir kişi tarafından alınmasını hırsızlık olarak kabul etmiştir²⁸.

Yukarıda verilen örneklerden de anlaşılacağı üzere, sahibinin geri dönüşüm ya da başka amaçlarla belirli kişiler ya da kuruluşlar lehine terk ettiği şeylerin sahipsiz eşya olduğu söylenemeyecektir²⁹. Örneğin, eski kıyafetlerin ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması amacıyla kilitli kıyafet kutularına atılması³⁰; kâğıt, plastik, cam, metal, elektronik atık gibi şeylerin, geri dönüşüm amacıyla bunların özel olarak toplandığı kutulara atılması gibi durumlarda sahipsiz bir eşya bulunmamaktadır. Zira bu durumlarda, mülkiyeti terk eden kişi eşyanın kaderine kayıtsız değildir. Ancak bunun tespitinin yapılması için somut olayın şartlarının dikkatli bir biçimde incelenmesi gerekmektedir³¹. Kanaatimizce belediyenin şehrin

---

iradesinden, yani sahipsiz bir maldan söz edilemeyeceğini vurgulamaktadır. Bkz. JÄGER, Christian, “Zur Strafbarkeit des Mülltauchens”, JA 2020, s. 394, 395.

²⁷ MüKo-SCHMITZ, §242, kn. 35; BODE, Containers, s. 105.

²⁸ Karar ve değerlendirmesi için bkz. JAHN, Matthias, “Abfall als Tatobjekt des Diebstahls”, JuS 2011, s. 755-757.

²⁹ Aynı yönde bkz. EISELE, kn. 23; BODE, Lorenz, “Zur Strafbarkeit privater Schrottsammler”, JA 2016, s. 590.

³⁰ Yine Almanya’da yaşanmış olan bir olayda Bayern Yüksek Eyalet Mahkemesi, Kızıllaç’ın alması amacıyla kilitli bir çuvalla kapının önüne koyulmuş olan eski kıyafetlerin alınmasını hırsızlık suçu kapsamında değerlendirmiştir. Zira olayda henüz mülkiyetin terk edilmediği ve malikin eşya üzerinde fiili hâkimiyetinin devam ettiği belirtilmiştir. Bkz. BayObLG JZ 1986, s. 967. Aktaran: EISELE, kn. 23.

³¹ Aynı yönde bir Yargıtay kararının ilgili kısmı şu şekildedir; “...söz konusu hafriyatın herkesin girip çıkabildiği bir alanda olup olmadığı ve ekonomik değerinin bulunup bulunmadığı veya terk edilmiş mal olup olmadığını yakından açıkça sorulup araştırılarak sonucuna göre sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerektiği gözetilmeden eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yar. 2. CD., E: 2012/9565, K: 2012/43411, T: 10.10.2012. www.legalbank.net. E.T: 07.01.2023.

muhtelif yerlerine koymuş olduğu, herhangi bir özellik arz etmeyen çöp kutularına ya da konteynirlarına atılmış olan şeyler, sahipsiz eşya olarak kabul edilmelidir³². Zira bu durumda hak sahipleri, belirli bir amaçları olmaksızın eşyanın mülkiyetini terk etmektedirler. Dolayısıyla belediyenin normal çöp kutularına atılmış olan kâğıt, plastik, cam gibi eşyaların belediye (ya da yetkili kılınmış ise bir şirket) yetkilileri dışında bir kimse tarafından alınması hırsızlık suçunu oluşturmayacaktır³³. Fakat özellikle, geri dönüşüm kutularının kilitli olması veya içindeki şeylerinin alınmaması için özel tedbirler alınmış olması, kutuların üzerine geri dönüşüm için toplama yetkisinin kime ait olduğunun yazılması, bunların evsel atıklardan ayrı bir şekilde toplanıyor olması gibi ihtimallerde sahipsiz bir eşyanın olmadığı sonucuna ulaşılmalıdır³⁴. Bize göre bu gibi ihtimallerde eşyanın sahibi, toplama yetkisini haiz olan belediye ya da yetkili şirkettir³⁵. Dolayısıyla yukarıda sayılan yerlerden bir şeyler

³² Aynı yönde bkz. SCHIEMANN, s. 233.

³³ Atık Yönetimi Yönetmeliği'nin m. 5/1-ı hükmüne göre, atıkların, Bakanlık ve/veya il müdürlüğünden izin ve/veya çevre lisansı almış tesisler, üretici/yetkilendirilmiş kuruluşlar, atık taşımaya yetkili/lisanslı taşıyıcılar dışında üçüncü kişiler tarafından ticari amaçlar ile toplanması, satışı, geri kazanılması ve/veya bertaraf edilmesi, diğer maddelerle ve yakıtlara karıştırılarak yakılması yasaktır. Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından 28.03.2022 tarihinde yayımlanan 2022/6 sayılı Genelge ile herhangi bir işletmeye bağlı olmayan katı atık toplayıcılarına belediyeler tarafından yetki belgesi (bağımsız sıfır atık toplayıcısı kartı) verileceği düzenlemesi getirilmiştir. Genelgede atıkların izin verilmeyen kişiler tarafından toplanmasına hiçbir şekilde müsaade edilmeyeceği belirtilmiştir. Genelge için bkz. <https://cygm.csb.gov.tr/genelgeler-i-442>. E.T: 25.01.2023. Ancak belirtmek isteriz ki bu düzenlemeler idari düzenlemeler olup, yetkisiz kişilerin çöpten bir eşya alması durumunda hırsızlık suçu oluşmayacaktır.

³⁴ Alman doktrininde de atılan eşyanın kamuya açık ve ulaşılabilir bir çöpe atılması ile kilitli ve belli bir amaç doğrultusunda oluşturulan bir çöpe atılması arasında ayırım yapılmaktadır. Bkz. SCHIEMANN, s. 234; JÄGER, s. 394.

³⁵ Ancak eşyanın sahibinin kim olduğu somut olayın özelliklerine göre tespit edilmelidir. Burada eşyanın sahibinin belirlenmesinde zilyetliğin devredilip devredilmediğine göre bir tespit yapılmalıdır. Örneğin, kendi evinde veya bahçesinde atık kâğıtları toplayan ve bunları henüz belediyenin ulaşabileceği bir duruma getirmeyen kişi eşyanın sahibi olmaya devam edecektir. Dolayısıyla bu kişinin topladığı kâğıtların alınması ihtimalinde suç, bu kişiye karşı işlenmiş olacaktır.

alınması hırsızlık suçunun tipikliğini oluşturacaktır. Ancak bu eylemlerin cezaya layık bir eylem olup olmadığı ayrıca tartışılması gereken bir sorundur. Bu soruna aşağıda ayrıca değinilecektir.

IV. HIRSIZLIK SUÇUNUN DAHA AZ CEZAYI GEREKTİREN NİTELİKLİ HALİ OLARAK “MALIN DEĞERİNİN AZLIĞI” BAKIMINDAN DEĞERLENDİRME

Yukarıda ulaşılan sonuca göre, maddi bir değeri olmayan veya çok az bir değere sahip olan şeyler de hırsızlık suçunun konusunu oluşturabilecektir. Dolayısıyla plastik şişe, cam, kâğıt, eski kıyafet gibi eşyaların katı atık toplayıcıları ya da üçüncü kişiler tarafından alınması durumunda TCK'nın 145. maddesinin uygulama alanı bulup bulamayacağı da ayrıca tespit edilmelidir. Bu başlık altında malın değerinin azlığı ile ilgili detaylı tartışmalara girilmeyecek olup³⁶; konu ile ilgili temel açıklamalara yer verildikten sonra, çalışma konumuz bakımından önem arz eden noktalara değinilecektir.

TCK'nın 145. maddesine göre, hırsızlık konusu malın değeri az ise hâkim cezada indirim yapabileceği gibi suçun işleniş şekli ve özelliklerini de göz önünde bulundurarak ceza vermektan tamamen de vazgeçebilecektir. Malın değerinin az olması tek başına cezada indirim yapılabilmesi için yeterli iken; cezadan tamamen vazgeçilebilmesi için suçun işleniş şekli ve özellikleri ayrıca değerlendirilmelidir³⁷. Malın

³⁶ Malın değerinin azlığı kavramı ve bu konuda ortaya çıkan tartışmalar ve değerlendirmeler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. AKKAŞ, Ahmet Hulusi, “Suç Konusu Malın Değerinin Azlığının Ceza Sorumluluğuna Etkisi”, İnÜHFD, Cilt: 9, Sayı: 1, Yıl: 2018, 323-348.

³⁷ ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, Özel Hükümler, s. 651; TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 779; YILDIZ, s. 57; ÖZBEK, Veli Özer/MERAKLI, Serkan, “Hırsızlık Suçunda Malın Değerinin Azlığının Tespiti ve Buna Bağlı Olarak Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar”, DEÜHFD, Cilt: 19, Sayı: 1, Yıl: 2017, s. 27. Yargıtay da yakın tarihte vermiş olduğu bir kararında aynı yönde görüş beyan etmiştir. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir; “*faile verilen cezada indirim yapılabilmesi için malın değerinin az olması yeterli olup, hâkim indirim oranını TCK'nın 3. maddesinde öngörüldüğü üzere “işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı” olacak şekilde saptamalıdır. Değer azlığı nedeniyle ceza vermektan vazgeçme kararı verilecek ise; malın değerinin azlığı yanında “suçun işleniş şekli ve özellikleri” de dikkate*

değerinin azlığı sebebiyle faile ceza verilmemesi durumunda verilecek hüküm beraat değil, ceza verilmesine yer olmadığı kararıdır (CMK m.

---

alınmalıdır...” Yar. 17. CD., E: 2015/26488, K: 2017/465, T: 16.01.2022. <https://karararama.yargitay.gov.tr>. E.T: 08.12.2022. Aksi yönde olarak *Koca/Üzülmez*’e göre, hâkimin cezada indirimde gidilebilmesi için yine suçun işleniş biçimini ve özelliklerini göz önünde bulundurması gerekmektedir. Bkz. KOCA/ÜZÜLMEZ, Özel Hükümler, s. 731; *Koca/Üzülmez* ile aynı yönde bkz. AKKAŞ, s. 331, 332; YAZICIOĞLU, Recep, “TCK m. 145 Malın Değerinin Az Olması -Hırsızlık Suçunda Malın Değerinin Az Olması veya Suçun İşleniş Şekli ve Özelliklerinin Ceza Tayininde Göz Önüne Alınması”, CHD, Yıl: 6, Sayı: 15, Nisan 2011, s. 31. Yargıtay’ın bu yönde vermiş olduğu bir kararın ilgili kısmı ise şu şekildedir; “*hırsızlık suçunun konusunu oluşturan 40 liranın değer bakımından az olduğundan kuşku bulunmamakta ise de, aynı gece başka bir iş yerine benzer yöntemle girerek hırsızlık yapan, daha önce de hakkında hırsızlık suçundan birçok işlem yapılan, ne bulursa alma kastı ile hareket eden sanığın kişilik yapısı, benzer eylemleri icraya yatkınlığı ve suçun işleniş biçimi göz önüne alındığında TCK m. 145 uygulanamaz.*” Bkz. YCGK., 28.04.2015, 850/128, Aktaran: TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 780, dn. 317; “...Nitekim Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun Dairemizce benimsenen içtihatları uyarınca; rögar kapağı, plaka, sürücü belgesi, kimlik belgesi ve bankamatik kartı gibi eşyaların hırsızlık suçuna konu olması halinde, ortaya çıkan tehlike veya bunların yeniden çıkartılması için sarf edilecek emek ve mesai vb.’de gözetilerek değer azlığı indirimi yapılmamalıdır...” Bkz. Yar. 6. CD., E: 2021/19833, K: 2022/15902, T: 14.11.2022. Karar için bkz. www.legalbank.net. E.T: 05.01.2023. Kanaatimizce, madde metninde “suçun işleniş şekli ve özellikleri” ibaresinin yalnızca “ceza vermektan vazgeçme” ihtimalinden önce kullanılmış olması sebebiyle, cezada indirimde gidilebilmesi için malın değerinin az olması yeterli görülmelidir. Fakat ifade etmek gerekir ki madde metninde yer alan “suçun işleniş şekli ve özellikleri” ibaresi kanuna 5377 sayılı Kanun ile sonradan eklenmiştir. Değişikliğe ilişkin önergede şu ifadeler yer almaktadır; “*örneğin çantanın içinde yüksek meblağda paranın bulunduğu beklentisiyle işlenen hırsızlık suçunda çantanın içinde para bulunmaması veya çok az miktarda bulunması dolayısıyla cezada indirim yapıp yapılmaması konusunda karar verilirken suçun işleniş şekli ve özelliklerinin de göz önünde bulundurulmasını sağlamak amacıyla işbu değişiklik önergesi verilmiştir.*” bkz. ÖZGENÇ, İzzet, Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi, 2. Bası, Ankara 2005, s. 878. Değişiklik gerekçesi dikkate alındığında cezanın indirilerek verilmesi ihtimalinde de suçun işleniş şekli ve özelliklerinin göz önünde bulundurulması gerektiği sonucuna varılabilecektir.

223/4-d)³⁸. Zira bu durumda da eylem suç olma vasfını devam ettirmektedir.

Değer azlığından ne kadar bir miktarın anlaşılacağı kanunda açıkça düzenlenmemiştir. Bu hususta doktrinde iki farklı kriter ileri sürülmektedir. Malın değerinin azlığının yalnızca objektif kriterlere göre tespit edilmesi gerektiğini savunan yazarlara göre, bir malın değerinin azlığı onun suçun işlendiği andaki piyasa değerine göre belirlenmelidir³⁹. Piyasa değerinin azlığının tespitinde ise iki farklı yöntem kullanılmaktadır. Buna göre, malın değerinin azlığı ya somut olayın özelliğine göre hâkim tarafından tespit edilecek ya da kanun koyucu (veya uygulamada Yüksek Mahkemeler) malın değerinin azlığı bakımından bir sınır koyacaktır⁴⁰. Doktrinde bir diğer görüşe göre ise değer azlığının tespitinde objektif kriterlerin yanında suçun işleniş şekli ve özellikleri, failin ve mağdurun ekonomik durumu gibi subjektif kriterler de dikkate alınmalıdır⁴¹. Türk doktrininde ağırlıklı olarak objektif görüşün benimsenmiş olduğu söylenebilecektir⁴². Yargıtay'ın

³⁸ ÖZBEK/MERAKLI, s. 31; YAZICIOĞLU, s. 44; KÖPRÜLÜ, Timuçin, “Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlarda Değer Azlığı”, TBBD, Sayı: 71, Yıl: 2007, s. 258.

³⁹ Bu yöndeki görüşler için bkz. ÖZBEK/MERAKLI, s. 11-15. Ayrıca bkz. NK-KINDHÄUSER, §248a, kn. 4; ÖNDER, s. 491.

⁴⁰ Örneğin Alman Mahkemeleri, 50 Euronun (daha önceleri 25 Euro) altındaki miktarları malın değerinin azlığı olarak kabul etmektedir. Bkz. HOHMANN, Olaf, in: Münchener Kommentar zum StGB, Band IV, 4. Auflage, München 2021, §248a, kn. 7. Mahkemelerin böyle bir tespit yapmasının kanun koyucunun yetkisinin gasp edilmesi anlamına geleceği ve hukuka aykırı olacağı ifade edilmektedir. Bkz. ÖZBEK/MERAKLI, s. 29.

⁴¹ Maddeye ilişkin Adalet Komisyonu görüşmelerinde *Adem Sözüer*, hakim malın değerinin yanında failin durumuna, yaşına ve sair özelliklerine bakarak cezadan vazgeçebileceğini ya da cezada indirim gidebileceğini ifade etmiştir. Dolayısıyla maddenin uygulanmasında objektif kriterlerin yanında subjektif kriterlerin de dikkate alınacağına vurgu yapılmıştır. Bkz. GÜNEY, Niyazi/ÖZDEMİR, Kenan/BALO, Yusuf Solmaz, Yeni Türk Ceza Kanunu, Ankara 2004, s. 437.

⁴² DÖNMEZER, s. 500; TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 780; KOCA/ÜZÜLMEZ, Özel Hükümler, s. 731; ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, Özel Hükümler, s. 651; YILDIZ, s. 59; ÖZBEK/MERAKLI, s. 30; HAFIZOĞULLARI, Zeki/ÖZEN, Muharrem, “Hırsızlık”, GÜHFD (AHBVÜHFD), Cilt: 12, Yıl: 2008, Sayı: 1-2, s. 785; KÖPRÜLÜ, s. 260, 261; AKKAŞ, s. 328.

uygulanmasına göre ise, hâkim, her bir somut olayda suça konu eşyanın maddi değerini, suçun işleniş şeklini, fail ve mağdurun konumunu, olayın gerçekleştiği yer ve zamanı, failin daha fazla alma imkânı varken daha azını alıp almadığını⁴³ göz önünde bulundurarak bir değerlendirme yapacaktır⁴⁴.

Zincirleme suç hükümlerinin uygulandığı durumlarda malın değeri belirlenirken, toplam değer üzerinden değil, bağımsızlığını koruyan her bir suç üzerinden değerlendirme yapmak gerekir⁴⁵. Ancak fiilin tek, suç konusunun birden fazla ve değerinin az olduğu durumlarda toplam değer üzerinden bir sonuca varılmalıdır⁴⁶. Örneğin failin, aynı mahallede bulunan geri dönüşüm kutularından yüz adet boş plastik şişe toplaması durumunda, şişelerin toplam geri dönüşüm değeri üzerinden bir değerlendirme yapılacak ve bu doğrultuda TCK m. 145 hükmünün uygulanıp uygulanamayacağı tespit edilecektir.

Hırsızlık suçunun konusu olan malın değerinin az olması durumunda suç re'sen takip edilecektir. Kanun koyucu, hırsızlık suçunun daha az cezayı gerektiren diğer nitelikli hallerini (TCK m. 144⁴⁷) ve

---

⁴³ Bu kriterin yerinde bir kriter olmadığı hususunda bkz. ÖZBEK/MERAKLI, s. 25, 26; KÖPRÜLÜ, s. 260.

⁴⁴ Bkz. YCGK., E: 2014/73, K: 2014/384, T: 16.09.2014. <https://karararama.yargitay.gov.tr>. E.T: 08.12.2022. Ancak Yargıtay'ın kararlarının istikrarlı olmadığı ve maddenin uygulanması bakımından farklı kararlarının mevcut olduğu ifade edilmektedir. Bkz. ÖZBEK/MERAKLI, s. 25. Yargıtay'ın bu konudaki uygulamaları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. GÜRÜHAN, Caner/TOPAÇ, Tahir Hami/KANAT, Ahmet Serhat Ergin, "Yargıtay'ın Türk Ceza Kanunu'nda Yer Alan Değer Azlığı Kavramına Yönelik Yaklaşımı", Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Sayı: 8, Aralık 2016, s. 219-237.

⁴⁵ KOCA/ÜZÜLMEZ, Özel Hükümler, s. 731; ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, Özel Hükümler, s. 653; ARTUK/GÖKÇEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, s. 600; ÖZBEK/MERAKLI, s. 21; AKKAŞ, s. 341. Aksi Yönde bkz. GÜRÜHAN/TOPAÇ/KANAT, s. 229.

⁴⁶ AKKAŞ, s. 342; MüKo-HOHMANN, §248a, kn. 6; BeckOK-WITTIG, §248a, kn. 5.

⁴⁷ TCK m. 144: *Hırsızlık suçunun; a) Paydaş veya elbirliği ile malik olunan mal üzerinde, b) Bir hukuki ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacıyla, İşlenmesi halinde, şikâyet üzerine, fail hakkında iki aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.*

kullanma hırsızlığını (TCK m. 146⁴⁸) şikâyete tabi kılmışken; malın değerinin az olması durumunda bu yönde bir tasarrufta bulunmamıştır. Alman Ceza Kanunu §248a hükmünde ise hırsızlık suçunun (ve güveni kötüye kullanma suçunun) konusu olan malın değerinin az olması durumunda, suçun şikâyet üzerine takip edileceği belirtilmiştir. Aynı hükme göre, soruşturma ve kovuşturma makamları, ceza takibinde kamu yararı görürlerse re'sen soruşturma ve kovuşturma yapabileceklerdir⁴⁹. İsviçre Ceza Kanunu'nun 172/1. maddesinde de hırsızlık suçunun konusu malın değerinin az olması durumunda, fail hakkında şikâyet üzerine para cezası verilebileceği düzenlenmiştir⁵⁰. Ancak aynı maddenin 2. fıkrası gereğince, bu düzenleme hırsızlık suçunun ağırlatıcı hallerinin mevcut olduğu durumlarda uygulanamayacaktır.

Kanaatimizce TCK'da da Alman Ceza Kanunu'nda ya da İsviçre Ceza Kanunu'nda yer alan düzenlemelerle benzer bir düzenleme yapılarak, malın değerinin az olması durumunda suçun takibi şikâyete tabi kılınmalıdır⁵¹. Bize göre, haksızlık içeriğinin bu denli az olduğu durumlarda suçun şikâyete tabi olmaksızın soruşturulup kovuşturulması uygulama bakımından gereksiz bir iş yükü doğurabilecektir. Örneğin boş bir plastik şişenin zilyedinin rızası olmaksızın alınması bile teorik olarak dava konusu olabilecektir. Oysaki bu gibi durumlarda hak sahibinin şikâyetinin varlığını aramak bir filtre fonksiyonu görebilir ve yargının iş yükünü azaltabilir. Türk doktrininde *Özbek/Meraklı*, malın değerinin azlığı durumunda suçun takibinin şikâyete tabi kılınmaması gerektiğini ifade etmektedirler. Yazarlara göre, böyle bir durumda savcılık makamı, malın değerinin az olmadığı kanaatiyle iddianame düzenlemiş; ancak mahkeme, malın değerinin az olduğuna kanaat getirmiş ise dava şartı eksikliğinden durma veya düşme kararı verecektir. Böyle bir olasılıkta ise

---

⁴⁸ TCK m. 146: *Hırsızlık suçunun, malın geçici bir süre kullanılıp zilyedine iade edilmek üzere işlenmesi halinde, şikâyet üzerine, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilir. Ancak malın suç işlemek için kullanılmış olması halinde bu hüküm uygulanmaz.*

⁴⁹ Bkz. YENİSEY, Feridun/PLAGEMANN, Gottfried, Alman Ceza Kanunu Strafgesetzbuch (StGB), 2. Baskı, İstanbul 2015, s. 360.

⁵⁰ İsviçre Ceza Kanunu'nun Almanca metni için bkz. <https://fedlex.data.admin.ch>, E.T: 12.12.2022.

⁵¹ Aynı yönde bkz. SOYASLAN, Doğan, "Malvarlığına Karşı Suçlar", 3. Yılında Yeni Ceza Adalet Sistemi, Ankara 2009, s. 235; YAZICIOĞLU, s. 32.

suçtan zarar görenin mağduriyetinin ortaya çıkacağı ifade edilmektedir⁵². Yazarların bu yöndeki görüş ve eleştirilerine katılmadığımızı ifade etmek isteriz. Öncelikle savcılık makamının soruşturma aşamasında malın değerini takdir etmesi konusunda bir sakınca görmemekteyiz. Malın değerinin azlığının kovuşturma aşamasında anlaşılması ihtimalinde de suçtan zarar görenin bir mağduriyet yaşamayacağını düşünmekteyiz. Zira CMK m. 158/7 hükmü gereğince suçun şikâyete tabi olduğunun kovuşturma aşamasında anlaşılması halinde, mağdur açıkça şikâyetten vazgeçmediği takdirde yargılamaya devam olunacaktır. Dolayısıyla bu ihtimalde bir hak kaybı ve mağduriyet doğmayacaktır.

Malın değerinin az olması halinde suçun takibinin şikâyete tabi kılınması durumunda şikâyet hakkının kime ait olacağının da ayrıca tespit edilmesi gerekir. Kanaatimizce burada şikâyet hakkı malın zilyedine ait olacaktır⁵³. Çalışma konumuz bakımından ise katı atıkların zilyetliği genellikle belediyeye ya da atık toplama ile yetkilendirilmiş şirketlere terk edilmiş olduğundan şikâyet hakkı da bunlara ait olacaktır. Zilyetliğin belediye veya yetkili şirketlere terk edildiği durumlarda artık eski mülk sahibinin şikâyet hakkı olmayacaktır. Ancak yukarıda da ifade etmiş olduğumuz gibi her bir somut olayın şartları dikkatlice incelenmeli ve atıkların zilyetliğinin kime ait olduğu tespit edilerek şikâyet hakkı da buna göre belirlenmelidir.

---

⁵² ÖZBEK/MERAKLI, s. 32. Ayrıca yazarlar, malın değerinin azlığına bağlanan sonuçlar bakımından TCK m. 145 düzenlemesinin, Alman CK §243/2 ve §248a hükümlerine göre daha yerinde bir düzenleme olduğunu ifade etmektedirler. Bkz. ÖZBEK/MERAKLI, s. 33.

⁵³ Malın zilyedinin ve malikinin farklı kişiler olması durumunda şikâyet hakkının kime ait olacağı, hırsızlık suçunun mağdurunun kim olduğu sorusuna verilecek olan cevaba göre belirlenecektir. Doktrindeki bir görüşe göre, bu durumda suçun mağduru malın zilyedir. Bkz. ARTUK/GÖKÇEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, s. 566; YILDIZ, s. 18, 19. Bir diğer görüşe göre ise suçun mağduru malın maliki olan kişidir. TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 739. Üçüncü bir görüşe göre ise hem zilyet hem de malik suçun mağduru olacaktır. Bkz. YENİDÜNYA, Ahmet Caner, Yargıtay Kararları Işığında Hırsızlık Suçu, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s. 21. Burada benimsenen görüşe göre şikâyet hakkının kime ait olacağı da tespit edilecektir.

V. CEZAYA LAYIK BİR EYLEMİN MEVCUT OLUP OLMADIĞI SORUNU VE BU SORUNA İLİŞKİN ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Ultima ratio (son çare olma) ilkesi gereğince, ceza hukuku toplum düzeninin korunması bakımından diğer araçların (özel hukuk ya da idari yaptırımlar gibi) yetersiz kalması durumunda devreye giren bir hukuk dalıdır⁵⁴. Çünkü devletin, vatandaşın temel hak ve özgürlüklerine en ağır şekilde müdahalede bulunabildiği alan ceza hukukudur. Bu kısıtlama orantılılık ilkesinden kaynaklanmaktadır⁵⁵. Kanun koyucu, bir hukuksal değerın korunması bakımından daha hafif araçların yetersiz kalacağı hususunda takdir yetkisine sahip olmalı ve gerekli ise ceza hukuku enstrümanını devreye sokabilmelidir⁵⁶. Ancak ceza normları muhakkak bir hukuksal değerın korunmasına ilişkin olmalı ve yaptırım altına alınan eylem, cezaya layık olmalıdır⁵⁷. Bir davranış cezaya layık olmasına rağmen, cezaya ihtiyaç duyulmuyorsa, bu durumda o davranışla mücadele edebilmek adına kanun koyucu başka bir yaptırım öngörebilir⁵⁸. Şüphesiz ki hırsızlık eylemleri cezaya layık eylemlerdir. Ancak kanaatimizce katı atık olarak nitelendirilebilecek ve maddi değeri olmayan veya çok düşük olan şeylerin, rıza hilafına alınması eylemleri, haksızlık içeriği bakımından oldukça düşük olan eylemlerdir ve bu durumlarda bir cezalandırma ihtiyacı⁵⁹ bulunmamaktadır⁶⁰. Sorunun

---

⁵⁴ ROXIN, Claus, *Strafrecht Allgemeiner Teil*, Band I, 3. Auflage, München 1997, §2, kn. 38; WENDT, Rudolf, “The Principle of Ultima Ratio and/or the Principle of Proportionality”, *Onati Socio-Legal Series*, Vol: 3, No: 1, 2013, s. 85; JESCHECK, Hans Heinrich/WEIGEND, Thomas, *Lehrbuch des Strafrecht Allgemeiner Teil*, 5. Auflage, Berlin 1996, s. 50; ÖZBEK, Veli Özer/DOĞAN, Koray/BACAKSIZ, Pınar, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 13. Baskı, Ankara 2022, s. 40.

⁵⁵ WENDT, s. 85.

⁵⁶ ROXIN, AT I, §2, kn. 41; WENDT, s. 86.

⁵⁷ ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, Genel Hükümler, s. 39.

⁵⁸ ÜNVER, Yener, *Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer*, Ankara 2003, s. 681.

⁵⁹ Doktrinde “cezaya liyakat” ve “cezaya muhtaçlık” kavramları farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Cezaya liyakatte korunan hukuksal değer; cezaya muhtaçlıkta ise cezanın amacı ön plana çıkmaktadır. Bir haksızlığın ortaya çıkması durumunda her zaman cezaya muhtaç bir fiilin varlığından söz edilemeyecektir. Örneğin objektif cezalandırılabilme şartının bulunduğu suçlarda cezaya layık bir fiil söz konusu iken; objektif

çözümü adına ceza hukukunun çeşitli müesseselerinden ve mevcut kanuni düzenlemelerden hareket edebilmek mümkündür.

Öncelikle söz konusu tartışma doktrinde “önemsiz hareketler” kavramı yardımıyla çözülmeye çalışılmıştır⁶¹. Önemsiz hareketler, şekli olarak bir suç kalıbı bakımından tipik olmakla birlikte, o suç tipiyle korunan hukuksal değeri ihlal edebilecek bir boyuta ulaşmayan ve bu sebeple de cezalandırmanın alanı dışında tutulması gereken hareketler

---

cezalandırılabilme şartı gerçekleşmeden cezaya muhtaç bir fiilin varlığından bahsedilemeyecektir. Ancak ifade etmek gerekir ki doktrinde “cezaya liyakat” ve “cezaya muhtaçlık” kavramları üzerinde bir görüş birliği bulunmamaktadır. Kavramlar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ÜNVER, Hukuksal Değer, s. 678-730; ÖZKAN, Salih, Ceza Hukukunda Önemsizlik, İstanbul 2018, s. 125-132.

- ⁶⁰ Son dönemlerde Almanya’da da bu tarz eylemler bakımından bir cezalandırma ihtiyacının bulunmadığı gerekçesiyle, yasal düzenleme yapılması amacıyla Alman Federal Meclisi’ne dilekçeler ve kanun teklifleri verilmiş fakat bu yönde henüz yasal bir düzenleme yapılmamıştır. Almanya’daki tartışma, özellikle gıda konteynırlarından atık gıdaların alınması eylemlerinin cezalandırılmaması bakımından yapılmaktadır. Zira bu durumda bir cezalandırma ihtiyacının bulunmadığı, tam aksine gıda israfının önüne geçildiği ifade edilmektedir. Bu hususta Almanya’daki güncel tartışmalar ve çözüm önerileri için bkz. SCHIEMANN, s. 235, 236.
- ⁶¹ Gerek Türk Ceza Kanunu’nda gerekse Alman Ceza Kanunu’nda önemsiz hareketlerin cezalandırılmayacağına ilişkin doğrudan genel nitelikte bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak örneğin, Eski Doğu Alman Ceza Kanunu’nun 3. maddesinde, “*bir hareketin kanuni tipe uymakla beraber, fiilin vatandaşların veya toplumun hak ve yararlarına etkisi ile failin kusuru önemsiz derecede ise suç oluşmaz*” düzenlemesine yer verilerek, önemsiz hareketlerin cezalandırılma alanı dışında bırakılacağı belirtilmişti. Yine 1997 tarihli Polonya Ceza Kanunu’nun 1/2. maddesinde toplumsal zararlılığı çok az olan yasak bir fiilin suç oluşturmayacağı düzenlenmesi, önemsiz hareketlere bir örnek olarak gösterilebilir. Önemsiz hareketlerin karşılaştırmalı hukuktaki örneklerine dair ayrıntılı bilgi için bkz. HAKERİ, Hakan, “Ceza Hukukunda Önemsiz Hareketler”, TBBD, Sayı: 69, Yıl: 2007, s. 65-70. Ayrıca bkz. ÜNVER, s. 728, 729. Ancak ifade etmek gerekir ki önemsiz hareketlerin varlığına işaret edecek bazı düzenlemeler hem Alman Ceza mevzuatında (örneğin, StPO §153, §153a; StGB §174/5) hem de Türk Ceza mevzuatında (örneğin, TCK m. 145, CMK m. 223/4-d) yer almaktadır. Aynı yönde bkz. ÖZKAN, s. 53-55.

şeklinde tanımlanabilir⁶². Zira bu tip önemsiz fiiller, kanun koyucunun ilgili suç tipiyle yasaklamayı amaçladığı fiiller değildir⁶³. Önemsiz hareketlerin söz konusu olduğu durumlarda suçun şekli olarak oluşmasına rağmen, maddi olarak oluşmadığı iddia edilmektedir^{64,65}. Yani bu görüşün

⁶² ÖZKAN, Önemsizlik, s. 64; HAKERİ, s. 55 vd. Alman doktrininde *Dreher*, önemsiz suçları, suç vasfını koruyan, hareketin ve neticenin haksızlığının ortaya çıktığı fakat kusurun az olduğu hafif suçlar olarak tanımlamaktadır. Yazar ayrıca önemsiz suçları gerçek ve gerçek olmayan önemsiz suçlar olarak ikiye ayırmaktadır. Gerçek önemsiz suçlar (eigentliche bagatelldelikte) tipiklikte mutlak hafif suç olarak tanımlanırken; gerçek olmayan önemsiz suçlar (uneigentliche bagatelldelikte) ise bir norma içkin olmayan fakat suçun uygulamasında ortaya çıkan hafif haksızlık olarak tanımlanmıştır. Bkz. DREHER, Eduard, “Die Behandlung der Bagatellkriminalität”, Festschrift für Hans Welzel zum 70. Geburtstag (1974), s. 917, 918. Ancak 1975 yılındaki reformdan sonra günümüz Alman Ceza Kanunu bakımından önemsiz suçun tanımlandığı bir tipiklikten bahsedilemeyeceği, önemsizliğin ancak somut olayda ortaya çıkabileceği ifade edilmektedir. Bkz. HOVEN, Elisa, “Bagatelldelikte- Zum Umgang mit „geringfügigen Straftaten“ im materiellen und prozessualen Recht”, JuS 2014, s. 975.

⁶³ ROXIN, AT I, §10, kn. 40; ÜNVER, Yener, Ceza Hukukunda İzin Verilen Risk, İstanbul 1998, s. 123; HAKERİ, s. 95; ÖZKAN, Önemsizlik, s. 246.

⁶⁴ HAKERİ, s. 79; ÖZKAN, Önemsizlik, s. 60. Bir hareketin şekli olarak bir suç tipini oluşturmakla birlikte, herhangi bir hukuksal değeri ihlal etmediği durumlarda maddi olarak suçun oluşmadığı ve bu sebeple de faile ceza verilemeyeceği ileri sürülmektedir. Yani bu görüşe göre maddi suç, bir hukuksal değer ihlal edilmesidir. Bkz. ÜNVER, Hukuksal Değer, s. 894, 895; Alman doktrininde bu yöndeki görüşler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ÖZKAN, Önemsizlik, s. 58. Türk doktrininde *İçel*, suçun oluşabilmesi için meydana gelen zarar veya tehlikenin belli bir ağırlıkta olması gerektiğini ifade etmektedir. Yazarın ifadelerine göre, fiilin tipe uygun, hukuka aykırı ve kusurlu oluşu suçun niteliği ise, belli bir ağırlığa ulaşması suçun niceliğidir. *İçel*, bu yeterlilik sınırının altında kalan hareketlerin cezalandırılmayacağını ifade etmektedir. Bkz. İÇEL, Kayıhan, Suçların İçtimai, İstanbul 1972, s. 26. *İçel/Sokullu-Akıncı/Özgenç/Sözüer/Mahmutoğlu/Ünver*, tartışmayı şekli hukuka aykırılık-maddi hukuka aykırılık kapsamında ele almış ve hukuksal değer ihlal edilmediği durumlarda maddi hukuka aykırılığın söz konusu olmayacağını ifade etmişlerdir. Bkz. İÇEL, Kayıhan/SOKULLU-AKINCI, Fusun/ÖZGENÇ, İzzet/SÖZÜER, Adem/MAHMUTOĞLU, Fatih Selami/ÜNVER, Yener, İçel Suç Teorisi, 2. Kitap, 2. Bası, İstanbul 2000, s. 105.

ulaştığı sonuca göre, suçla korunan hukuksal değeri ihlal edebilecek nitelikte olmayan önemsiz hareketler suçun tipikliğini oluşturmamaktadır⁶⁶. Doktrinde bir hareketin önemsiz olup olmadığını hâkimin, somut olayın şartlarını, hükmün ratio legisini ve ultima ratio ilkesini göz önünde bulundurarak belirleyebileceği ifade edilmektedir⁶⁷. Önemsiz hareketler teorisinden hareket eden yazarlara göre, ekonomik bir değeri olmayan ya da çok az bir değere sahip olan şeyin alınması hırsızlık

---

⁶⁵ Doktrinde önemsiz hareketlerin tespitinde sosyal hareket teorisinden ve toplumsal uygunluk kriterinden hareket edilebileceği ifade edilmektedir. Bkz. HAKERİ, s. 71, 72. Toplumsal uygunluk kriteri gereğince, toplumsal hayatla bağlantılı faaliyetlerin, tamamen normal olarak değerlendirilmesi ve yorum yoluyla ilgili suç tiplerinin dışında bırakılması gerektiği ileri sürülmektedir. Bu görüş, fiilin toplumsal uygunluğunu, tipikliğin sınırlandırılmasında bir yorum aracı olarak kullanmaktadır. Alman doktrininde bu yöndeki görüşler için bkz. ÜNVER, İzin Verilen Risk, s. 79-85. Ünver'e göre ise önemsiz hareketlerde fiilin toplumsal uygunluğu kriterine başvurmaya gerek bulunmamaktadır. Yazar, önemsiz hareketlerin korunan hukuksal değerini göz önünde bulundurularak kolaylıkla suç tipinin kapsamı dışında tutulabileceği görüşündedir. Bkz. ÜNVER, İzin Verilen Risk, s. 119. Konuyu hukuka aykırılık bahsinde ele alan *Dönmezer/Erman* da bir eylemin hukuka aykırı olup olmadığının suç tipinin ratio legisine bakılarak anlaşılabilirliğini ifade etmektedir. Eğer ki gerçekleştirilen eylem, normun cezalandırma amacının kapsamına girmiyorsa eylem hukuka uygun kabul edilmelidir. Bkz. DÖNMEZER, Sulhi/ERMAN, Sahir, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Genel Kısım, Cilt 2, 10. Bası, İstanbul 1994, s. 17.

⁶⁶ ROXIN, AT I, §10, kn. 40. Ancak buna karşın *Roxin*, önemsiz hırsızlıkların (Bagateldiebstähle) mülkiyet ve fiili hâkimiyeti ihlal ettiğini ve suç tipini oluşturacağını ifade etmektedir. Bkz. ROXIN, AT I, §10, kn. 41; ÖZKAN, Önemsizlik, s. 59; Eylemin hukuka aykırı olmayacağı yönünde görüş için bkz. İÇEL/SOKULLU-AKINCI/ÖZGENÇ/SÖZÜER/MAHMUTOĞLU/ÜNVER, s. 107. Doktrinde önemsiz suçların bu şekilde maddi hukuk yardımıyla çözümlenmesine karşı çıkılmış, bunun yerine çözümün ceza muhakemesi yardımıyla yapılması gerektiği önerilmiştir. Bu görüşe göre, önemsiz suç durumlarında ceza vermeme yoluna değil takipsizlik yoluna başvurmak daha makul bir çözümdür. Bkz. HOVEN, Bagatelldelikte, s. 977.

⁶⁷ HAKERİ, s. 63; ÜNVER, İzin Verilen Risk, s. 82; ÖZKAN, Önemsizlik, s. 248. *Özkan* önemsizliğin tespitinde ayrıca fiilin toplumsal uygunluğu ve örf adet gibi kriterlere de başvurulabileceğini ifade etmektedir. Bkz. ÖZKAN, Önemsizlik, s. 249, 250.

suçunu oluşturmayacaktır⁶⁸. Zira bu nesnelere, suç tipinin koruma alanı içerisinde değildi ve bu nesnelere alınmasıyla hırsızlık suçuyla korunan hukuksal değer ihlal edilemeyecektir⁶⁹. Yargıtay da eski tarihte vermiş olduğu bazı kararlarında fiilin toplumsal uygunluğu ya da örf âdete uygunluğu gibi ölçütlerden yola çıkarak, esasen önemsiz hareketlerin hırsızlık suçunu oluşturmayacağına hükmetmiştir⁷⁰.

Önemsiz hareket teorisinden hareket eden yazarlara göre, boş bir plastik şişenin, bir karton parçasının ya da paslı bir çivinin alınması durumunda hırsızlık suçu bakımından cezaya layık bir eylem bulunmamaktadır⁷¹. Türk hukukunda bu görüşe taraftar olan bazı

⁶⁸ İÇEL, s. 26; ÜNVER, İzin Verilen Risk, s. 122.

⁶⁹ Ünver, Hakeri ve Özkan, önemsiz hareketlerin yorum yoluyla suç tipinin dışında bırakılmasının kanunilik ilkesine aykırılık teşkil etmeyeceği düşüncesindedirler. Yazarlara göre, burada yapılan bir genişletici kıyas değil, yorum faaliyetidir. Bkz. HAKERİ, s. 93; ÜNVER, İzin Verilen Risk, s. 125. ÖZKAN, Önemsizlik, s. 250.

⁷⁰ "...arkadaşlarıyla mağdura ait bahçenin yakınında oyun oynamakta olan sanığın, bahçedeki elma ağacından bir kaç elma koparıp yemesinden ibaret olan eylemin törelere, örf ve adetlere göre süregelen toplumsal bir alışkanlığın ve genel hoşgörünün doğal ve olağan bir tezahürü olduğu; bu koşullardaki icrada suça yönelik iradenin varlığından söz edilemeyeceği bu itibarla Özel Daire Kararında vurgulandığı üzere hırsızlık cürmünün oluşması için suçun nicelik yeterliği açısından gereken boyutlara ulaşmadığı neticesine varıldığından direnme bozulmasına karar verilmelidir..." YCGK., E: 1987/6-406, K: 1987/499, T: 26.10.1987. Aynı yönde görüş için bkz. CENTEL/ZAFER/ÇAKMUT, s. 307. Aksi yönde; "...Suça sürüklenen çocukların müştekinin bahçesindeki kiraz ağacından kiraz yemek ve kirazları yerken ağacın dallarını kırmaları şeklinde gerçekleşen olayda hırsızlık suçunun konusunu oluşturan kirazların değerinin azlığı, suçun işleniş şekli ve somut olayın özelliği dikkate alındığında suça sürüklenen çocuklar hakkında hırsızlık suçundan TCK'nın 145. Maddesi uyarınca ceza verilmesine yer olmadığına dair karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde mahkûmiyetine karar verilmesi..." Yar. 13. CD., E: 2014/16390 K: 2015/3661 T: 05.03.2015. Kararlar için bkz. www.legalbank.net. E.T: 24.11.2022.

⁷¹ Almanya'da Stuttgart Yüksek Eyalet Mahkemesi vermiş olduğu bir kararında, failin markette 50 cent değerinde olan bir süt dilimini karşılığını ödemediği yemesini hırsızlık suçu kapsamında kabul etmiştir. Türk doktrininde kararı değerlendiren Özkan, önemsiz hareketler teorisinden yola çıkarak, olayda yeterli hukuki değer ihlalinin gerçekleşmediğini, yani suç tipinin aramış olduğu haksızlık içeriğinin mevcut olmadığını ileri

yazarlara göre, hırsızlık suçunun konusunun tespiti bakımından şöyle bir yöntem izlenebilecektir: Öncelikle hırsızlık suçunun konusunu oluşturabilecek boyutta değere sahip bir eşyanın var olup olmadığı sorusu sorulacaktır. Eğer bu değere ulaşamayacak boyutta bir eşya söz konusu ise önemsiz hareketlerden yola çıkılarak hırsızlık suçunun oluşmayacağı söylenecektir. Zira bu durumda gerçekleştirilen hareket cezaya liyakat boyutuna ulaşmamıştır. Fakat hırsızlık suçuyla korunan hukuksal değeri ihlal edebilecek yeterlilikte bir eşyanın varlığı tespit edilirse, bu durumda hırsızlık suçunun oluştuğu kabul edilecek ve TCK m. 145’de yer alan malın değerinin azlığı nitelikli halinin uygulama alanı bulup bulmayacağı tespit edilecektir⁷². Bu görüş çalışma konumuza uygulandığında; örneğin, bir katı atık toplayıcısının geri dönüşüm kutusundan birkaç boş plastik şişe alması durumunda hırsızlık suçunu oluşturabilecek değerde bir eşya söz konusu olmadığından suç oluşmayacaktır. Bununla birlikte yüzlerce plastik şişenin alınması durumunda, bu şişelerin geri dönüşüm değerinin yeterli bir boyuta ulaşması sebebiyle hırsızlık suçunu oluşturabilecek değerde bir konunun varlığı tespit edilecek, yani hırsızlık suçu oluşacaktır. Bu ihtimalde ise TCK’nın 145. maddesinde düzenlenen malın değerinin azlığı nitelikli halinin uygulanıp uygulanmayacağı değerlendirilecektir.

Doktrinde yukarıda verilen örneklerde hırsızlık suçunun oluşacağı ve cezaya layık olup olmama sorununun da TCK’nın 145. maddesine göre çözülebileceği ileri sürülmektedir⁷³. Söz konusu

---

sürerek, hırsızlık suçunun yalnızca görünüşte oluştuğunu ve failin cezalandırılmaması gerektiğini ifade etmektedir. Karar ve değerlendirmesi için bkz. ÖZKAN, Salih, “Yüksek Eyalet Mahkemesi Karar İncelemesi-Önemsiz Fiillerin Cezalandırılması ve Ölçülülük İlkesi”, in: Dr. Dr. h.c. Silvia Tellenbach’a Armağan, Ankara 2018, s. 533-556. *Koca/Üzülmez* de birkaç meyvenin rıza olmaksızın alınması örneği bakımından failin haksızlık içeriğinin cezalandırılmaya layık olup olmadığına bakılması gerektiğini; haksızlık içeriği cezalandırılmaya layık değilse faile hırsızlık suçundan ceza verilemeyeceğini ifade etmektedirler. Yazarlar TCK m. 145 düzenlenmesinden hareketle de bu sonuca ulaşabileceğini belirtmektedirler. Bkz. KOCA/ÜZÜLMEZ, *Özel Hükümler*, s. 708.

⁷² ÜNVER, *İzin Verilen Risk*, s. 122; ÖZKAN, *Önemsizlik*, s. 233, 234.

⁷³ Bu yöndeki görüş için bkz. YILDIZ, s. 59; ÖZBEK/DOĞAN/BACAĞIZ, *Özel Hükümler*, s. 656. *Özgenç*, Adalet Komisyonu görüşmelerinde başkasının ağacından üç tane kiraz yiyen kişinin eyleminin hırsızlık suçunu oluşturduğunu ancak cezalandırılmayı gerektirecek bir boyutta haksızlık

düzenlemeye göre, hırsızlık suçunun konusu olan malın değeri az ise hâkim cezada indirimde gidebileceği gibi suçun işleniş şeklini ve özelliklerini de göz önünde bulundurarak ceza vermekten de vazgeçebilecektir. Dolayısıyla bu hüküm doğrultusunda yukarıda verilen örneklerde faile ceza vermemek mümkündür. Fakat her ne kadar faile ceza verilmeme imkânı olsa da ulaşılan sonuçlar farklı olacaktır. Zira öncelikle TCK m. 145'in uygulandığı durumlarda faile beraat değil, ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilecektir. Oysa önemsiz hareketler teorisinden hareket edildiği durumlarda, suç tipik olmadığı için faile beraat kararı vermek gerekecektir⁷⁴. Bir diğer farklılık ise soruşturma aşamasında ortaya çıkacaktır. Önemsiz hareketler teorisinden hareket edildiği takdirde Cumhuriyet savcısı, yukarıdaki örneklerde doğrudan kovuşturmaya yer olmadığı kararı verebilecektir. Buna karşın, hırsızlık suçunun oluştuğu kabulünde savcılık, kovuşturmaya yer olmadığı kararı veremeyecektir.

Ceza hukukunun tartışmalı konularından biri olan önemsiz hareketler teorisinin ayrıntılarına girmeden ifade etmek isteriz ki kanaatimizce yukarıda değinilen sorun, önemsiz hareketler teorisinden yola çıkılarak çözümlenemeyecektir⁷⁵. Zira daha önce de ifade ettiğimiz gibi bize göre, hırsızlık suçunun konusunu oluşturan malın ekonomik bir değere sahip olması gerekmemektedir ve bir ekonomik değere sahip olmayan şeyler de korunan hukuksal değer kapsamında içerisindedir. Bu sebeple boş bir plastik şişe, bir kâğıt parçası, değersiz bir poşet de hırsızlık suçunun konusunu oluşturabilecektir. Ancak elbette ki bu gibi durumlarda failin cezalandırılmasının gerekip gerekmediği ayrıca tartışılmalıdır. Bize göre de haksızlık içeriği çok az olan bu gibi olaylarda faile ceza verilmemelidir. Ancak bu sonuca maddi ceza hukuku yoluyla yani eylemin suç oluşturmadığı yorumuyla varılmamalıdır. Her ne kadar TCK m. 145 hükmünün sorunu çözebileceği ileri sürülse de kanaatimizce

---

teşkil etmediğini ifade etmektedir. *Özgenç*'e göre, TCK m. 145 hükmü bu sorunu çözebilecektir. Bkz. GÜNEY/ÖZDEMİR/BALO, s. 437.

⁷⁴ HAKERİ, s. 95.

⁷⁵ Benzer yönde olarak konuyu “filin toplumsal uygunluğu” kavramı altında ele alan *Özbek/Meraklı* da suçun unsurlarının kanunda belirtilen unsurlar üzerinden tespit edilmesi gerektiğini ve kanun koyucunun haksızlığın gerçekleşmesi bakımından aramadığı bir unsurun yorum yoluyla eklenmesinin mümkün olmadığını ifade etmektedirler. Yazarlara göre de filin toplumsal uygunluğu kavramı, suç genel teorisi bakımından genel bir etki yaratacak işleve sahip değildir. Bkz. ÖZBEK/MERAKLI, s. 6.

söz konusu düzenleme tam olarak sorunu çözemeyecektir. Zira hükmün uygulanabilmesi için şüpheli hakkında mutlaka kamu davası açılacak, yani yargı organlarının üzerine gereksiz bir iş yükü yüklenmiş olacaktır⁷⁶. Bize göre, haksızlık içeriği oldukça az olan bu gibi olaylar, ceza muhakemesinin daha önceki aşamalarında çözüme bağlanmalıdır ve mahkemelerin önüne götürülmemelidir. Çözüm olarak malın değerinin az olması durumunda soruşturma ve kovuşturma yapılabilmesinin şikâyet şartına tabi tutulması ve Cumhuriyet savcısının bazı şartların sağlanması halinde kovuşturmaya yer olmadığı kararı verebilmesi şeklinde formülasyonlar önerilebilecektir⁷⁷. Malın değerinin az olması durumunda suçun şikâyet üzerine soruşturulup kovuşturulmasına ilişkin açıklamalara yukarıda yer verilmiş idi. Bunun yanında şartların sağlanması durumunda Cumhuriyet savcısının kovuşturmaya yer olmadığı kararı verebilmesi bakımından Alman Ceza Muhakemesi Kanunu §153 düzenlemeleri göz önünde bulundurulabilir⁷⁸. Söz konusu hükme göre Cumhuriyet savcısı, önemsizliğin söz konusu olduğu durumlarda, failin kusuru az ve suçun takibinde de kamu yararı bulunmuyorsa⁷⁹, davanın açılacağı mahkemenin

⁷⁶ CMK m. 253 hükmü uyarınca uzlaştırma hükümlerinin uygulanmasının gündeme gelebileceği unutulmamalıdır.

⁷⁷ NK-KINDHÄUSER, §242, kn. 11.

⁷⁸ Alman Ceza Muhakemesi Kanunu §153: Önemsiz Suçlarda Kovuşturmadan Vazgeçilmesi:

(1) Yargılamanın konusu bir cünha ise, failin kusuru az ve kovuşturmada kamu yararı bulunmuyorsa, davanın açılmasına karar vermeye yetkili olan mahkemenin de onayıyla Savcılık dava açmaktan vazgeçebilecektir. Bir cünha hakkında aşağı hadden fazla ceza öngörülmemiş ve failin sebebiyet verdiği neticeler önemsiz ise mahkemenin onayına gerek yoktur.

(2) Birinci fıkrada şartlar mevcutsa, dava açıldıktan sonra mahkeme, Savcılık ve sanığın birlikte rıza göstermeleri durumunda düşme kararı verilebilir. Duruşma 205. maddede belirtilen nedenlerle yapılamayacak veya 231. maddenin 2. fıkrası ve 232 ile 233. maddeler uyarınca sanığın yokluğunda yapılabilecekse, sanığın rızasının alınmasına gerek yoktur. Karar ara karar ile verilir. Ara karara karşı kanun yoluna gidilemez.

⁷⁹ Failin topluma düşmanca bir düşünceye sahip olması ya da devlet otoritesine zarar verme bilinciyle hareket etmesi durumlarında kamu yararının varlığından söz edilebilecektir. Bunun yanında cezanın genel önleme amacının sağlanması amacıyla da kamu yararı gündeme gelebilecektir. Örneğin benzer suçların sıklıkla işlenmesi ve bu eylemlerin yaptırimsız kalması hukuku sarsıcı bir etki meydana getiriyorsa kamu yararı mevcut kabul edilebilecektir. Bkz. HOVEN, Bagatelldelikte, s. 976. Yukarıda verilen süpermarketin atık gıda konteynirından, gıdaların alınması

onayıyla takipsizlik kararı verebilmektedir. Dolayısıyla Alman hukukunda hırsızlık suçunun konusu malın değerinin azlığı durumunda şikâyet şartı yerine gelmiş olsa bile Alman Ceza Muhakemesi Kanunu §153 hükmünün şartları mevcut ise şüpheli hakkında dava açılmayabilecektir. Bu doğrultuda bir hükme, Türk hukukunda da yer vererek, cezalandırma ihtiyacının bulunmadığı hırsızlık vakalarında, faillerin cezalandırılmasının ve hatta failler hakkında dava açılmasının önüne geçilebilecektir. Burada ifade etmek gerekir ki Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 171/2. maddesinde yer alan “kamu davasının açılmasının ertelenmesi” düzenlemesi, sorunu çözebilecek nitelikte değildir. Zira öncelikle CMK m. 171/2 hükmünün uygulama alanı bulabilmesi için uzlaştırma ve ön ödeme kapsamı dışında bir suçun varlığı gerekmektedir. Oysaki hırsızlık suçu (m. 141) uzlaştırma kapsamında bir suçtur. Bunun yanında kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilebilmesi için CMK m. 171/3'de yer alan şartların da sağlanmış olması gerekmektedir. Örneğin CMK m. 171/3-a hükmü kapsamında şüphelinin daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezası ile mahkûm olmamış bulunması gerekir. Dolayısıyla CMK m. 171/2 hükmü, haksızlık içeriği çok az olan veya cezaya layık olmayan hırsızlık eylemlerini cezalandırma alanının dışında bırakabilmek için yeterli bir düzenleme değildir.

Yukarıdaki tartışmalar ve öneriler haricinde hata kurumundan yola çıkılarak da katı atık toplayıcılarının cezalandırılmalarının önüne geçilebileceği düşünülebilir. TCK m. 30/1 (Alman CK §16/1) hükmü uyarınca suçun kanuni tanımındaki maddi unsurları bilmeyen bir kimse kasten hareket etmiş sayılamayacaktır. Katı atık toplayıcılarının geri dönüşüm kutularına veya kilitli konteynirlara atılmış olan atık şeyleri “sahipsiz eşya” zannederek almaları durumunda bu hükümden yararlanıp yararlanamayacakları ayrıca değerlendirilmelidir. Bilindiği üzere hırsızlık suçunun konusunu “başkasına ait taşınır bir mal” oluşturmaktadır. Faillerin geri dönüşüm kutularına veya konteynirlara belli amaçlar doğrultusunda atılmış olan şeyleri sahipsiz eşya zannederek almaları durumunda ise suçun maddi unsurlarında hatanın mevcut olup olmadığı tespit edilmelidir. Hırsızlık suçunun konusunu oluşturan “başkasına ait taşınır mal” unsuru, suçun normatif bir unsurudur ve “başkasına ait olma”

---

olayında, savcılık kamu yararının varlığını kabul etmiştir. Bkz. JÄGER, s. 395, 396.

medeni hukuk kurallarına göre belirlenecektir⁸⁰. Suçun normatif unsurları⁸¹ da kastın kapsamına dâhildir. Ancak normatif unsurlar bakımından failin bu kavramın hukuki anlamını bilmesi zorunlu olmayıp, sosyal anlamını bilmesi yeterlidir⁸². Normatif unsurun sosyal anlam içeriğinin bilinip bilinmediği ise meslek erbabı olmayanlar bakımından yapılan paralel değerlendirme (Parallelwertung in der Laiensphäre) kriterine göre yapılabilecektir⁸³. Buradaki paralel değerlendirme kast için gerekli olan bilmeye denk gelmektedir⁸⁴. Verilen somut örnekler bakımından meslek erbabı olmayan bir kimse, kilitli bir giysi kutusuna atılan kıyafetlerin; muhafaza altında bulunan geri dönüşüm kutusuna atılan plastik, cam, kâğıt gibi şeylerin sahipsiz birer eşya olmadığını bilebilecektir^{85,86}. Zira bu durumlarda mülkiyet sahibi olan kimse eşyanın

---

⁸⁰ ERDEM, Mustafa Ruhan, “Suçun Konusunda Yanılma ve Sapma”, DÜHFD, Prof. Dr. Durmuş Tezcan’a Armağan, Cilt: 21, Özel Sayı 2019, s. 46; KOCA, Mahmut/ÜZÜLMEZ, İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 15. Baskı, Ankara 2022, s. 111; TUNÇ, Kübra, Ceza Hukukunda Kastı Engelleyen Hata, Ankara 2020, s. 115.

⁸¹ Suçun normatif unsurlarına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. ÖLMEZ, Gökhan, Suçun Tanımlanabilir ve Değerlendirilebilir Unsurları, AHBVÜ Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Temmuz 2020, s. 1 vd.

⁸² ROXIN, AT I, §12, kn. 90; KOCA/ÜZÜLMEZ, Genel Hükümler, s. 257; ERMAN, Rağıp Barış, Yanılmanın Ceza Sorumluluğuna Etkisi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İÜSBE, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul 2006, s. 43, 44; TUNÇ, s. 138.

⁸³ Kriter doktrinde ilk defa *Mezger* tarafından ortaya atılmıştır. Bkz. MEZGER, Edmund, Strafrecht ein Lehrbuch, 3. Auflage, Berlin-München 1949, s. 328; Kriter hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KAUFMANN, Arthur, Die Parallelwertung in der Laiensphäre, München 1982; ÖLMEZ, s. 135 vd.

⁸⁴ ROXIN, AT I, §12, kn. 90.

⁸⁵ Aynı yönde görüş için bkz. BODE, Schrottsammler, s. 592.

⁸⁶ Buna karşın karmaşık bir mülkiyet kavramının söz konusu olduğu ve meslek erbabı olmayan kimselerin de aynı hataya düşebileceği durumlarda normatif unsurlardaki yanılığın kastı kaldıracabileceği ifade edilmektedir. Bkz. TUNÇ, s. 140; Aynı yönde bkz. ERMAN, s. 41 ve s. 59. *Roxin*’e göre, failin hukuki yorum hatası, unsurun sosyal anlamını kavramasına engel oluyorsa, kastı ortadan kalkabilecektir. Ancak fail, unsurun sosyal anlamını bilebilecek ise kastı ortadan kalkmayacak; bu durumda yasak hatasının var olup olmadığı değerlendirilecektir. Bkz. ROXIN, AT I, §12, kn. 93. Alman doktrinindeki hâkim görüşe göre de tipikliğin normatif unsurları üzerindeki bir hukuki yorum hatası, kural olarak yasak hatası kapsamında, istisnaen de

mülkiyetini belli bir amaç doğrultusunda ve belirli bir kimse veya şirket lehine terk etmektedir. Dolayısıyla meslek erbabı olmayanlar bakımından yapılan paralel değerlendirme ilkesi gereğince bu gibi örneklerde failin kastının kalkmayacağı söylenebilecektir⁸⁷. Ancak belirtmek gerekir ki suçun maddi unsurlarındaki hataya ilişkin değerlendirme, her bir somut olay bakımından ayrı ayrı yapılmalı ve bu hususta kesin bir yargıya varılmamalıdır. Nitekim hata hükümlerinin uygulama alanı bulabileceği örnekler de söz konusu olabilecektir. Örneğin aslında bir geri dönüşüm kutusu olmasına rağmen, üzerindeki yazılar silindiği için failin normal bir çöp konteynırı zannettiği bir kutudan plastik şişeleri alması durumunda, maddi olguya dayalı bir yanlışlık söz konusu olduğu için hata hükümleri uygulanabilecektir⁸⁸. Yargıtay da vermiş olduğu bir kararında, açık

---

tipikliğin maddi unsurlarında hata kapsamında değerlendirilebilecektir. Bu ayrımda yine paralel değerlendirme ölçütü (Parallelwertung in der Laiensphäre) dikkate alınacaktır. Dolayısıyla fail, toplumun genel kanaatine uygun bir şekilde yanlış bir hukuki değerlendirmede bulunmuşsa, bu durum istisnai olarak tipikliğin maddi unsurlarında hata olarak kabul edilecek ve failin kastı kalkacaktır. Bkz. HEINRICH, Bernd, Strafrecht Allgemeiner Teil, 3. Auflage, Stuttgart 2012, §30, kn. 1085, 1086. Ancak *Heinrich*, bu tarz örnekler bakımından yalnızca yasak hatasının varlığının kabul edilmesi gerektiği görüşündedir. Bkz. HEINRICH, AT, §30, kn. 1087.

⁸⁷ SCHIEMANN, s. 233. Buradaki hata, hukuki yorum hatası (Subsumtionsirrtum) olarak değerlendirilebilir. Hukuki yorum hatası kural olarak kastın varlığını engellemez. Bkz. ÖZTÜRK, Bahri/ERDEM, Mustafa Ruhan, Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, 19. Baskı, Ankara 2019, s. 465; TUNÇ, s. 299; ERMAN, s. 39; Çınar, bu durumu “değerlendirme hatası” kavramı altında değerlendirmektedir. Bkz. ÇINAR, İsmail, “Atılma Hatasının (Der Subsumtionsirrtum) Kavramsal ve Hukuki Anlamı”, YBHD, Yıl: 6, Sayı: 2021/2, s. 103. *Göktürk*, bu kavrama denk gelecek şekilde “niteleme yanlışlığı” kavramını kullanmaktadır. Yazara göre, niteleme yanlışlığının unsur yanlışlığı kapsamında değerlendirilebilmesi mümkün olmayıp, bu yanlışlığa kastı kaldıran bir etki tanımamayacaktır. Ancak niteleme yanlışlığının haksızlık yanlışlığına sebebiyet verebilmesi mümkündür. Bkz. GÖKTÜRK, Neslihan, Haksızlık Yanlışlığının Ceza Sorumluluğuna Etkisi, Ankara 2016, s. 135, 136.

⁸⁸ Hırsızlık suçunun normatif bir unsuru olan “başkasına ait olma” unsuru bakımından ortaya çıkan hata, bu unsurun normatif yönüyle alakalı olmadan, malın dışsal özelliklerine dair yanlış bir gözlemden kaynaklanıyorsa paralel değerlendirme kriteri gündeme gelmez. Örneğin vestiyerden kendisine ait zannıyla başkasına ait olan bir montu almış olan kişinin yanlışlığı, unsurun normatif yönüne ilişkin bir yanlışlık değildir. Bu

alandaki bulunan hurda demirleri sahihsiz zannederek alan toplayıcıların suç işleme kastıyla hareket etmediğini ifade etmiş ve aslında failerin suçun maddi unsurlarında hataya düştüklerini kabul etmiştir⁸⁹.

Bunun yanında bu gibi durumlarda genellikle tipikliği kaldıran rızanın ya da varsayılan rızanın da varlığı kabul edilemeyecektir. Çünkü konteynirlerin kilitli ya da muhafaza altına alınmış olması, mülk sahibinin bu eşyaların herhangi bir kimse tarafından alınmasına rıza göstermediğini kanıtlar niteliktedir⁹⁰. Ayrıca mal sahibinin rızasının olabileceği ihtimallerde genellikle sahihsiz bir eşya söz konusu olacaktır. Fakat tipikliği kaldıran rızanın var olup olmadığı da yine her bir somut olayın şartlarına göre değerlendirilmelidir⁹¹.

---

durumda somut olaya ilişkin fiili bir yanılı söz konusu olup, failin kastı kalkacaktır. Bkz. ÖLMEZ, s. 138.

⁸⁹ “...Müştekinin kovuşturma aşamasındaki ifadesinde suça konu inşaat demiri ve beton kalıplarının hurda niteliğinde olup ekonomik değerinin bulunmadığını ve birilerine vermek üzere yol kenarına koyduğunu belirtmesi karşısında; olay günü birlikte kâğıt ve hurda malzeme toplamakta olan sanıkların, olay yeri krokisine göre kapısı bulunmayan inşaat sahasının içerisinden aldıkları ve ihbar üzerine yakalandıklarında el arabalarında ele geçirilen ve sanıkların yer göstermesi sonucu mağdura teslim edilen hurda inşaat malzemelerini açık alanda görüp sahihsiz sanarak aldıkları şeklindeki suçu inkâra yönelik savunmalarının aksine, bu malzemeleri sahipli olduklarını bilerek aldıklarına ve suç kastı ile hareket ettiklerine ilişkin, mahkûmiyetlerine yeterli, şüpheden uzak, somut ve kesin deliller elde edilememiş olduğu anlaşıldığından, sanıkların üzerine atılı suçtan beraatleri yerine yazılı şekilde mahkûmiyetlerine karar verilmesi...” Yar. 22. CD., E: 2015/4444, K: 2015/6446, T: 03.11.2015. www.legalbank.net, E.T: 07.01.2023. Ancak ifade etmek gerekir ki karardan anlaşıldığı kadarıyla olayda mal sahibi olan kişi mülkiyeti terk iradesiyle eşyayı terk ettiğinden, sahihsiz bir eşya söz konusudur ve bu sebeple de hata hükümlerine başvurmaya gerek bulunmamaktadır.

⁹⁰ SCHIEMANN, s. 234; JÄGER, s. 395.

⁹¹ Bode, yukarıdaki tartışma bakımından tipikliği kaldıran bir rızanın söz konusu olup olmadığı, ortalama bir gözlemcinin somut olayın şartlarına göre yapacağı değerlendirme sonucunda tespit edilebileceğini ifade etmektedir. Bkz. BODE, Schrottsammler, s. 591.

VI. SONUÇ

Sahibi tarafından mülkiyeti terk iradesiyle çöpe atılmış olan eşya sahipsiz bir eşya olacağından, bu eşyanın başkaları tarafından alınması ceza hukukunun ilgi alanına girmeyecektir. Ancak örneğin kâğıt, plastik, cam, metal gibi eşyaların geri dönüşüm amacıyla geri dönüşüm kutularına atılması veya kullanılmayan kıyafetlerin ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması amacıyla giysi kutularına atılması durumlarında sahipsiz bir eşyadan söz edilemeyecektir. Zira bu ihtimallerde malın sahibi mülkiyeti belli bir amaç doğrultusunda belediyeye ya da yetkili şirketlerle terk etmektedir. Dolayısıyla geri dönüşüm kutularından bu eşyaların alınması hırsızlık suçunun tipikliğini oluşturacaktır. İfade etmek gerekir ki ekonomik değeri olmayan boş bir plastik şişe, bir kâğıt parçası ya da atık bir pil hırsızlık suçunun konusunu oluşturabilecektir. Ancak ekonomik değeri çok az olan bu gibi eşyaların katı atık toplayıcıları ya da üçüncü kişiler tarafından alınması durumunda bir cezalandırma ihtiyacının olup olmadığı ayrıca tartışılmalıdır. Kanaatimizce ceza hukukun son çare olma niteliği göz önünde bulundurulduğunda, haksızlık içeriği oldukça az olan bu eylemler bakımından bir cezalandırma ihtiyacı bulunmamaktadır. Doktrinde bu gibi eylemler sebebiyle failerin hırsızlık suçundan cezalandırılmaması için çeşitli çözüm önerileri ortaya konulmuştur. Doktrinde bir görüşe göre, bu gibi durumlarda önemsiz hareketler teorisinden yola çıkılarak fail cezalandırma alanının dışında tutulabilir. Söz konusu teoriye göre, suçla korunan hukuksal değeri ihlal edebilecek boyutta olmayan önemsiz hareketler, suçun tipikliğini oluşturmayacaktır. Kanaatimizce bu sorun önemsiz hareketler teorisine çözümlenemeyecektir. Zira ekonomik değeri olmayan eşyalar da hırsızlık suçunun konusunu oluşturabilecek ve bu eşyalar da suç tipinin koruma alanı içerisine girecektir. Dolayısıyla bu ihtimallerde suçun tipikliğinin oluşmadığının kabul edilmesi yerinde olmayacaktır. Türk doktrinindeki baskın görüşe göre ise verilen örneklerde hırsızlık suçu oluşacak; ancak cezaya layık olup olmama sorunu TCK'nın 145. maddesine göre çözümlenecektir. Söz konusu hükme göre, malın değerinin azlığı durumunda hâkim cezada indirim gidebileceği gibi ceza vermektan tamamen de vazgeçebilecektir. Ancak bize göre bu hüküm de sorunu tam anlamıyla çözemeyecektir. Öncelikle belirtmek gerekir ki bu hükme göre failin ceza alabilmesi de mümkündür. Ayrıca bu hükmün uygulama alanı bulabilmesi için fail hakkında mutlaka kamu davası açılması gerekecek ve bu da uygulama bakımından gereksiz bir iş yükü doğuracaktır. Kanaatimizce, sorunun çözümüne maddi ceza hukuku yoluyla değil ceza muhakemesi hukuku yoluyla ulaşılmalıdır. Bu tarz eylemler ceza

muhakemesinin önceki aşamalarında çözüme bağlanmalı ve mahkemelerin önüne götürülmemelidir. Çözüm olarak malın değerinin az olması durumunda soruşturma ve kovuşturma yapılabilmesinin şikâyet şartına tabi tutulması ve Cumhuriyet savcısının bazı şartların sağlanması halinde (önemsizliğin mevcut olması, failin kusurunun az olması ve suçun takibinde kamu yararı bulunmaması gibi) kovuşturmaya yer olmadığı kararı verebilmesi şeklinde formülasyonlar önerilebilecektir. Sorunun çözümü adına TCK ve CMK'da bu minvalde yapılabilecek olan değişikliklerde ise Alman Ceza Kanunu §248a hükmü ve Alman Ceza Muhakemesi Kanunu §153 hükmü göz önünde bulundurulabilecektir.

KAYNAKÇA

- AKKAŞ, Ahmet Hulusi, “Suç Konusu Malın Değerinin Azlığının Ceza Sorumluluğuna Etkisi”, İnÜHFD, Cilt: 9, Sayı: 1, Yıl: 2018.
- AKSOY DURSUN, Sanem, Eşya Kavramı, İstanbul 2012.
- ARTUK, Mehmet Emin/GÖKÇEN, Ahmet/ALŞAHİN, Mehmet Emin/ÇAKIR, Kerim, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 20. Baskı, Ankara 2022.
- BODE, Lorenz, “Strafbarkeit des sog. Containerns”, NSTZ-RR 2020. (Containerns)
- BODE, Lorenz, “Zur Strafbarkeit privater Schrottsammler”, JA 2016. (Schrottsammler)
- BOSCH, Nikolaus, in: Schönke/Schröder Strafgesetzbuch Kommentar, 30. Auflage, 2019. (SS- BOSCH)
- CENDEL, Nur/ZAFER, Hamide/ÇAKMUT, Özlem, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, Cilt: 1, 3. Bası, İstanbul 2016.
- ÇINAR, İsmail, “Aıtlama Hatasının (Der Subsumtionsirrtum) Kavramsal ve Hukuki Anlamı”, YBHD, Yıl: 6, Sayı: 2021/2.
- DÖNMEZER, Sulhi, Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 12. Bası, İstanbul 1984.
- DÖNMEZER, Sulhi/ERMAN, Sahir, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Genel Kısım, Cilt 2, 10. Bası, İstanbul 1994.
- DREHER, Eduard, “Die Behandlung der Bagatellkriminalität”, Festschrift für Hans Welzel zum 70. Geburtstag (1974).
- EISELE, Jörg, Strafrecht Besonderer Teil 2, 2. Auflage, Stuttgart 2012.
- ERDEM, Mustafa Ruhan, “Suçun Konusunda Yanılma ve Sapma”, DEÜHFD, Prof. Dr. Durmuş Tezcan’a Armağan, Cilt: 21, Özel Sayı 2019.
- ERMAN, Ragıp Barış, Yanılmanın Ceza Sorumluluğuna Etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İÜSBE, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul 2006.
- GÖKTÜRK, Neslihan, Haksızlık Yanılgısının Ceza Sorumluluğuna Etkisi, Ankara 2016.

- GÜNEY, Niyazi/ÖZDEMİR, Kenan/BALO, Yusuf Solmaz, Yeni Türk Ceza Kanunu, Ankara 2004.
- GÜRÜHAN, Caner/TOPAÇ, Tahir Hami/KANAT, Ahmet Serhat Ergin, “Yargıtay’ın Türk Ceza Kanunu’nda Yer Alan Değer Azlığı Kavramına Yönelik Yaklaşımı”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Sayı: 8, Aralık 2016.
- HAFIZOĞULLARI, Zeki/ÖZEN, Muharrem, “Hırsızlık”, GÜHFD (AHBVÜHFD), Cilt: 12, Yıl: 2008, Sayı: 1-2.
- HAFIZOĞULLARI, Zeki/ÖZEN, Muharrem, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler -Kişilere Karşı Suçlar-, 4. Baskı, Ankara 2015.
- HAKERİ, Hakan, “Ceza Hukukunda Önemsiz Hareketler”, TBBD, Sayı: 69, Yıl: 2007.
- HEINRICH, Bernd, Strafrecht Allgemeiner Teil, 3. Auflage, Stuttgart 2012.
- HOHMANN, Olaf, in: Münchener Kommentar zum StGB, Band IV, 4. Auflage, München 2021. (MüKo-HOHMANN)
- HOVEN, Elisa, “Bagatelldelikte- Zum Umgang mit „geringfügigen Straftaten“ im materiellen und prozessualen Recht”, JuS 2014. (Bagatelldelikte)
- HOVEN, Elisa, “Verfassungskonforme strafgerichtliche Verurteilung wegen Containers”, NJW 2020. (Verfassungskonforme)
- İÇEL, Kayıhan, Suçların İçtimai, İstanbul 1972.
- İÇEL, Kayıhan/SOKULLU-AKINCI, Füsun/ÖZGENÇ, İzzet/SÖZÜER, Adem/MAHMUTOĞLU, Fatih Selami/ÜNVER, Yener, İçel Suç Teorisi, 2. Kitap, 2. Bası, İstanbul 2000.
- JÄGER, Christian, “Zur Strafbarkeit des Mülltauchens”, JA 2020.
- JAHN, Matthias, “Abfall als Tatobjekt des Diebstahls”, JuS 2011. (Abfall)
- JAHN, Matthias, “Containern als Diebstahl –Zur Strafbarkeit wegen Diebstahls durch das Entwenden von Entsorgten Lebensmitteln”, JuS 2020. (Containern)
- JESCHECK, Hans Heinrich/WEIGEND, Thomas, Lehrbuch des Strafrecht Allgemeiner Teil, 5. Auflage, Berlin 1996.

- KAUFMANN, Arthur, Die Parallelwertung in der Laienspäre, München 1982.
- KILINÇ, İsmail, “Çöp, Geri Dönüşüm ve Hukuk”, Ankara Barosu Dergisi, 2014/2.
- KINDHÄUSER, Urs, in: Nomos Kommentar Strafgesetzbuch, 5. Auflage, Baden-Baden 2017. (NK-KINDHÄUSER)
- KOCA, Mahmut/ÜZÜLMEZ, İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 15. Baskı, Ankara 2022. (Genel Hükümler)
- KOCA, Mahmut/ÜZÜLMEZ, İlhan, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 8. Baskı, Ankara 2022. (Özel Hükümler)
- KÖPRÜLÜ, Timuçin, “Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlarda Değer Azlığı”, TBBD, Sayı: 71, Yıl: 2007.
- KREY, Volker/HELLMANN, Uwe/HEINRICH, Manfred, Strafrecht Besonderer Teil, Band 2 Vermögensdelikte, 16. Auflage, Stuttgart 2012.
- MEZGER, Edmund, Strafrecht ein Lehrbuch, 3. Auflage, Berlin-München 1949.
- MITSCH, Wolfgang, Strafrecht Besonderer Teil 2 -Vermögensdelikte, 3. Auflage, Heidelberg 2014.
- ÖLMEZ, Gökhan, Suçun Tanımlanabilir ve Değerlendirilebilir Unsurları, AHBVÜ Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Temmuz 2020.
- ÖNDER, Ayhan, Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, İstanbul 1994.
- ÖZBEK, Veli Özer/DOĞAN, Koray/BACAKSIZ, Pınar, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 13. Baskı, Ankara 2022. (Genel Hükümler)
- ÖZBEK, Veli Özer/DOĞAN, Koray/BACAKSIZ, Pınar, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 17. Baskı, Ankara 2022. (Özel Hükümler)
- ÖZBEK, Veli Özer/MERAKLI, Serkan, “Hırsızlık Suçunda Malın Değerinin Azlığının Tespiti ve Buna Bağlı Olarak Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar”, DEÜHFD, Cilt: 19, Sayı: 1, Yıl: 2017.
- ÖZGENÇ, İzzet, Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi, 2. Bası, Ankara 2005.

Nurullah KANTARCI

- ÖZKAN, Salih, “Yüksek Eyalet Mahkemesi Karar İncelemesi-Önemsiz Fiillerin Cezalandırılması ve Ölçülülük İlkesi”, in: Dr. Dr. h.c. Silvia Tellenbach’a Armağan, Ankara 2018. (Karar İncelemesi)
- ÖZKAN, Salih, Ceza Hukukunda Önemsizlik, İstanbul 2018. (Önemsizlik)
- ÖZTÜRK, Bahri/ERDEM, Mustafa Ruhan, Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, 19. Baskı, Ankara 2019.
- ROXIN, Claus, Strafrecht Allgemeiner Teil, Band I, 3. Auflage, München 1997.
- SCHIEMANN, Anja, “Containern“ – Strafbar aber nicht strafwürdig?”, KriPoZ 4, 2019.
- SCHMITZ, Roland, in: Münchener Kommentar zum StGB, Band IV, 4. Auflage, München 2021. (MüKo-SCHMITZ)
- SOYASLAN, Doğan, “Malvarlığına Karşı Suçlar”, 3. Yılında Yeni Ceza Adalet Sistemi, Ankara 2009.
- TEZCAN, Durmuş/ERDEM, Mustafa Ruhan/ÖNOK, Rıfat Murat, Ceza Özel Hukuku, 20. Baskı, Ankara 2022.
- TUNÇ, Kübra, Ceza Hukukunda Kastı Engelleyen Hata, Ankara 2020.
- ÜNAL, Mehmet/BAŞPINAR, Veysel, Şekli Eşya Hukuku, 9. Baskı, Ankara 2017.
- ÜNVER, Yener, Ceza Hukukunda İzin Verilen Risk, İstanbul 1998. (İzin Verilen Risk)
- ÜNVER, Yener, Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer, Ankara 2003. (Hukuksal Değer)
- WENDT, Rudolf, “The Principle of Ultima Ratio and/or the Principle of Proportionality”, Onati Socio-Legal Series, Vol: 3, No: 1, 2013.
- WITTIG, Petra, in: Beck’scher Kommentar StGB v. Heintschel-Heinegg, 55. Edition, 2022. (BeckOK-WITTIG)
- YAZICIOĞLU, Recep, “TCK m. 145 Malın Değerinin Az Olması - Hırsızlık Suçunda Malın Değerinin Az Olması veya Suçun İşleniş Şekli ve Özelliklerinin Ceza Tayininde Göz Önüne Alınması”, CHD, Yıl: 6, Sayı: 15, Nisan 2011.

YENİDÜNYA, Ahmet Caner, Yargıtay Kararları Işığında Hırsızlık Suçu, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.

YENİSEY, Feridun/PLAGEMANN, Gottfried, Alman Ceza Kanunu Strafgesetzbuch (StGB), 2. Baskı, İstanbul 2015.

YILDIZ, Ali Kemal, Hırsızlık, Özel Ceza Hukuku, Cilt IV, Malvarlığına Karşı Suçlar, İstanbul 2018.

LG Ravensburg, Urteil vom 03. 07. 1987 - 3 S 121/87, NJW 1987.

OLG Hamm, Beschluss vom 10. 2. 2011 - III 3 RVs 103/10. JuS 2011.

BayObLG, Beschl. v. 2.10.2019–206 StRR 1013/19 und 206 StRR 1015/19. NStZ-RR 2020.

<https://fedlex.data.admin.ch>. E.T: 12.12.2022.

www.legalbank.net. E.T: 24.11.2022.

<https://karararama.yargitay.gov.tr>. E.T: 08.12.2022.

<https://cygm.csb.gov.tr/genelgeler-i-442>.

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150402-2.htm>. E.T: 23.01.2023.

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/07/20190712-9.htm>. E.T: 23.01.2023.